

STADSBYGGNADS
KONTORET

Innerstadsavdelningen
Giuliana Conciauro
Tfn 508 27320

PROGRAMSAMRÅD

2007-11-09

ANK TILL NORRMALMS
STADSDELSFÖRVALTNING

2007 -11- 13

Dnr

DOKID: _____

Till
Remissinstanser enligt lista
Sakägare m.fl.
Stadsbyggnadsnämndens ledamöter
och ersättare

**Inbjudan till samråd om program för i stadsdelen Vasastaden ,
S-Dp 2002-06939-54**

Stadsbyggnadskontoret har påbörjat planarbete för Kv Vega 4 och upprättat ett programförslag som anger utgångspunkter och mål för planeringen. Syftet är att undersöka möjligheten att utveckla fastigheten Vega 4 för kontors- och utbildningsändamål genom att bygga till det gamla Teknologiska institutet – Gamla Teknis – vid Drottninggatan. Inom ramen för planarbetet skall även friytorna inom kvarteret utvecklas. En förutsättning är att all parkering ordnas i ett underjordiskt garage.

För utbyte av information och synpunkter inbjudes härmed till samråd enligt 5 kap 20 § PBL (Plan- och byggnadslagen).

Samrådsmöte kommer att hållas den 3 december 2007, kl. 18.30 i Bolindersalen (Rum 9:035), Tekniska Nämndhuset, Fleminggatan 4.

Programmet visas under tiden den 14 november – 19 december 2007 i FYRKANTEN i Tekniska Nämndhuset, Fleminggatan 4 under husets öppettider. Kopior av handlingarna kan erhållas mot avgift på Stadsbyggnadsexpeditionen i Tekniska Nämndhuset, måndag - onsdag 9.00 – 16.00, torsdag 9.00 – 18.30, fredag 9.00 – 15.00 (ändrade tider kan förekomma). Programförslaget visas även på stadsbyggnadskontorets hemsida, www.stockholm.se/sbk

Eventuella synpunkter på programförslaget lämnas skriftligen och ska senast den 19 december 2007 ha inkommit till

Stockholms stadsbyggnadskontor
Registraturen
Box 8314
104 20 Stockholm

E-postadress
stadsbyggnadskontoret@sbk.stockholm.se

Giuliana Conciauro

Sändlista

Länsstyrelsen i Stockholm, Planenheten
Lantmäterimyndigheten i Stockholms kommun
Hyresgästföreningen, Region Stockholm
Fastighetskontoret
Exploateringskontoret
Trafikkontoret
Trafikkontoret (avd för avfall)
Miljöförvaltningen
Stockholm Vatten AB
Fortum Distribution AB
AB Fortum Värme
Stockholms brandförsvär
Stadsdelsförvaltning Norrmalm
Stadsbyggnadsnämndens handikappråd
Riksantikvarieämbetet
Skönhetsrådet
Stadsmuseiförvaltningen
Kulturförvaltningen
Utbildningsförvaltningen
Vasakronan AB
Sakägare enligt fastighetsförteckning

STADSBYGGNADS KONTORET

Innerstadsavdelningen
Giuliana Conciauro
Tfn 08-508 27320

2007-11-05

Dnr 2002-06939-54

PROGRAM FÖR KV VEGA 4 I VASASTADEN

Bakgrund och syfte

Stadsbyggnadskontoret har påbörjat arbetet med en ny detaljplan för kv Vega 4 i Vasastaden och inlett arbetet genom att ta fram detta förslag till program för planeringen. Syftet är att undersöka möjligheten att utveckla kvarteret Vega för kontors- och utbildningsändamål genom att bygga till det Gamla teknologiska institutet - Gamla Teknis - vid Drottninggatan. Inom ramen för planarbetet skall även friytorna inom kvarteret utvecklas. En förutsättning är att all parkering ordnas i ett underjordiskt garage.

Vasakronan AB äger fastigheten Vega 4 som består av tre byggnader: Gamla Teknis, Farmaceutiska institutet samt f.d. Zootomiska institutionen. Inom kvarteret ligger även Vega 3 som ägs av Statens fastighetetsverk som är upplåten med tomträtt till Kungliga Skogs- och lantbruksakademin.

Kvarteret som uppfördes under 1800-talet som institutionsområde är byggnadsminne sedan 1935 men har efter universitetets flyttning till Frescati förlorat sin tidigare användning. Huvudbyggnaden har, sedan Kgl. Tekniska Högskolan flyttade ut 1922, byggts om i flera omgångar och hyst flera olika kontorshyresgäster. Idag står byggnaden utan hyresgäst och är under renovering. Byggnaden bedöms inte kunna hyras ut utan genomgripande åtgärder.

Sedan början av 2000-talet har Vasakronan fört diskussioner med stadsbyggnadskontoret gällande utveckling av kv Vega. Vasakronan har också haft förhandskontakter med länsstyrelsens kulturmiljöenhet. Länsstyrelsen har ansvar för den ändring av byggnadsminnesskyddet som är en förutsättning för en förtätning av kvarteret.

Vasakronan presenterade inledningsvis ett idématerial som redovisade ny kontorsbebyggelse på gården till Gamla Teknis samt i öppningen mot Kungstensgatan. November 2002 togs en antikvarisk förundersökning fram av Antikvariska konsultbyrån, på uppdrag av Vasakronan AB. I denna definieras flera av fastighetens kulturhistoriska värden. Den 27 april 2006 beslutade stadsbyggnadsnämnden att påbörja planarbetet med programsamråd i enlighet med den startpromemoria som stadsbyggnadskontoret upprättat. Våren 2006 lät Vasakronan AB tre arkitektkontor utföra parallella uppdrag som stöd för programarbetet. Det parallella uppdraget syftade i första hand till att utveckla alternativa förslag till ny bebyggelse på gården till Gamla Teknis så att de två lägre gårdsflyglarna skulle bevaras. Inom ramen för alternativ skulle även en ny bebyggelse, som förutsätter rivning av en eller de båda lägre gårdsflyglarna, kunna prövas. Uppgiften var i huvudsak en volym- och gestaltningsuppgift. Det parallella uppdraget resulterade i att två förslag valdes ut för vidare bearbetning.

-
- Bilagor:**
- 1) Översiktlig miljökonsekvensbeskrivning
 - 2) Antikvarisk konsekvensanalys

Programförutsättningar

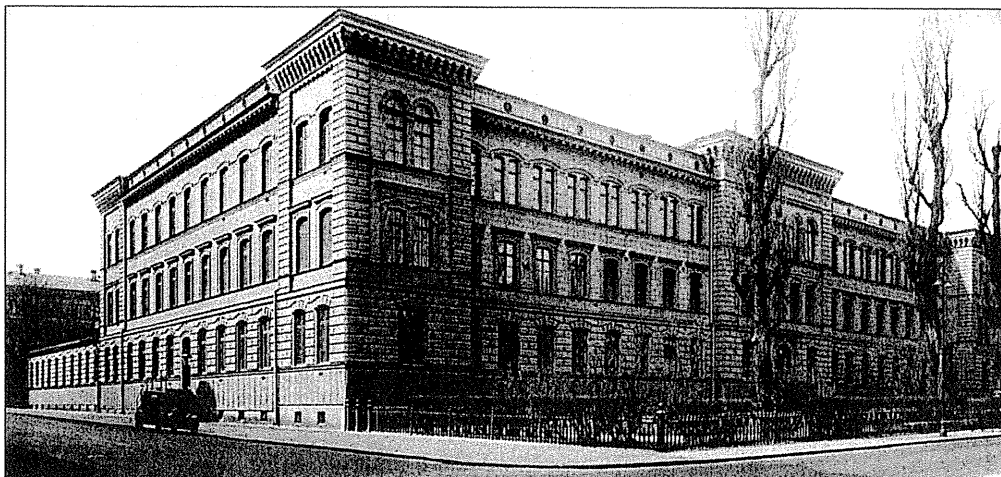
Kv Vega

Kvarteret Vega är beläget mellan Drottninggatan, Rådmansgatan, Teknologgatan och Kungsstensgatan och omfattar det Gamla teknologiska institutet, Farmaceutiska institutet och Kungliga Skogs- och Lantbruksakademien (fd. Bergsskolan) från 1800-talets slut samt Zootomiska institutet från 1950-talet.

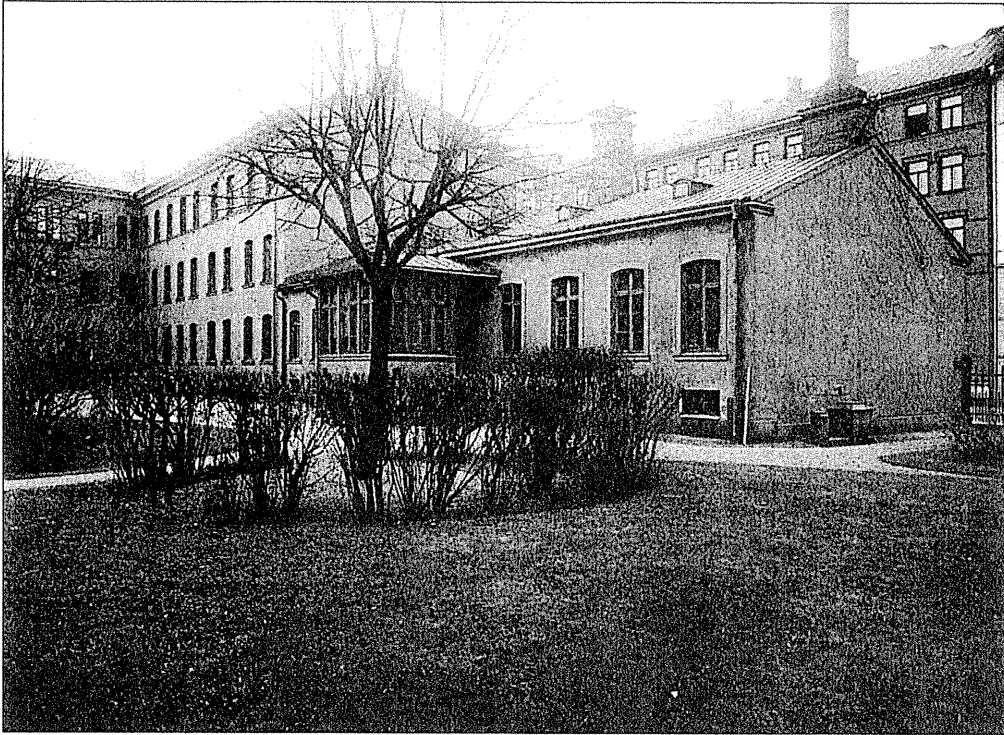

Området idag, sett från norrväst – kvarteret har en öppen plan.

Kvarteret uppfördes under 1800-talet för att rymma ett antal institutioner för vetenskap och högre utbildning. Det nya Teknologiska institutet uppfördes 1860-63 efter F.W. Schoalanders ritningar. Huset, som fick en höjd av tre våningar, har en välbevarad huvudbyggnad i enhetlig putsarkitektur mot Drottninggatan sammanbyggd med två flyglar på baksidan: en i söder längs Rådmansgatan och en i norr. Flyglarna gavs samma höjd som huvudbyggnaden. Den södra flygeln förlängdes redan från början med en envåningsbyggnad längs Rådmansgatan, den rymde de kemiska laboratorierna som man av sanitära skäl inte ville införliva i den stora byggnadskroppen.

Gamla Tekniska högskolan – huvudbyggnadens fasad mot Drottninggatan och Rådmansgatan. Gamla Teknis huvudbyggnad med sina flyglar och sin förgård mot Drottninggatan är verkets mest monumentala inslag. Foto 1928 i Byggnadsstyrelsens bildarkiv

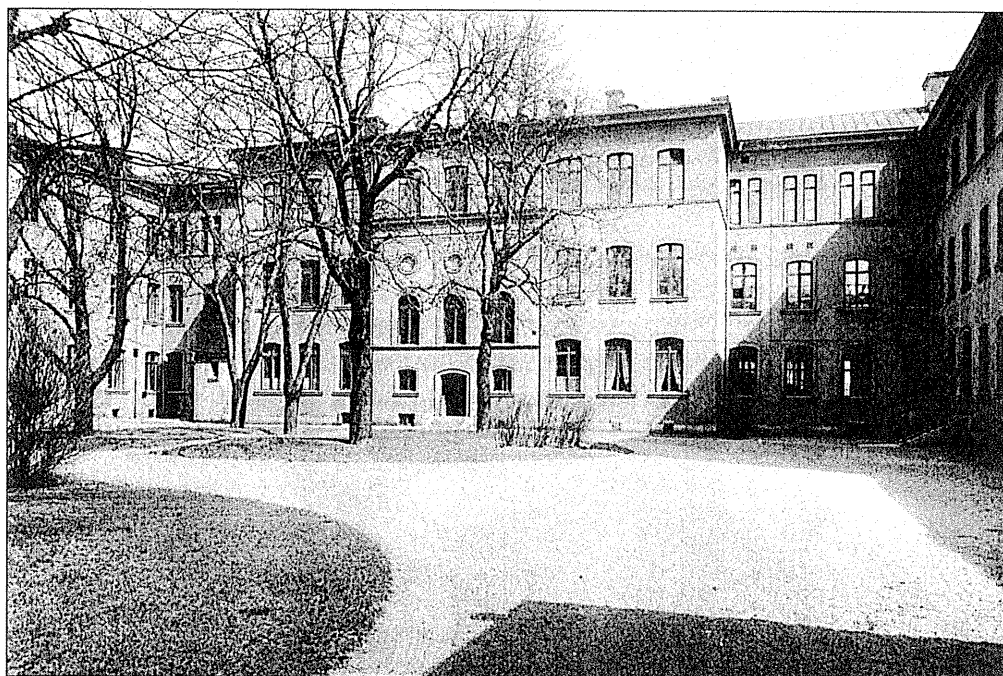
*Den södra flygelns förlängning som rymde de kemiska laboratorierna, fasaden mot norr.
Foto 1928 i Byggnadsstyrelsens bildarkiv.*

År 1896 förlängdes den norra flygelns med en mindre tillbyggnad om två våningar. Den uppfördes för att innehålla en materialprovningsanstalt som senare blev Statens Provningsanstalt, något som ger byggnaden ett samhällshistoriskt värde. Byggnaden är ombyggd både interiört och exteriört vilket gör att dess tydlighet som tillbyggnad från slutet av 1800-talet liksom läsbarheten av dess funktion som provningsanstalt minskat.

*Den ursprungliga norra flygelns tillbyggnad sett från norr. Den uppfördes för att användas som materialprovningsanstalt som har givit byggnaden ett samhällshistoriskt värde. Eftersom byggnaden har byggts om både exteriört och interiört har idag dess historiska värde minskat.
Foto 1928 i Byggnadsstyrelsens bildarkiv.*

Tomten består av en förgård mot Drottninggatan samt två innergårdar som står i förbindelse med varandra. Förgården är den som bäst bevarades och består av två gräsmattor på var sida om huvudingången, vilka i sin tur omgärdas av grusgångar. De inre gårdarna med sin ursprungliga park- och trädgårds-karaktär, har däremot förändrats i senare tid och består idag till största delen av asfalt och parkeringsplatser. Gården mot Kungstensgatan är den intressantare av de båda innergårdarna eftersom den, tillsammans med den del av gården som tillhör Skogs- och lantbruksakademien, har bevarat mycket av sin gamla parkkaraktär. Inte minst de höga träden i gränsen mot Kungstensgatan medverkar till detta. Dessa planteringar är rester från gårdens ursprungliga utseende då den helt bestod av planteringar med omgärdande grusgångar. Gården ligger på en lägre nivå än den angränsande Kungstensgatan, denna lägre nivå var den som gällde före de stora regleringarna av gatorna i slutet av 1800-talet. Gården bakom huvudbyggnaden hade ännu på 1930-talet karaktär av park eller trädgård med gräsmattor, träd och grusade gångar. Idag är det mesta av detta försvunnet och ersatt av asfalt. Dessutom har den tidigare öppna gården fått en mer sluten karaktär genom tillkomsten av Zootomiska institutet.

Den ursprungliga Gamla Teknis innergård, 1928 innan asfaltering. Foto 1928 i Byggnadsstyrelsens bildarkiv.

Kulturhistorisk byggnadsvärdering

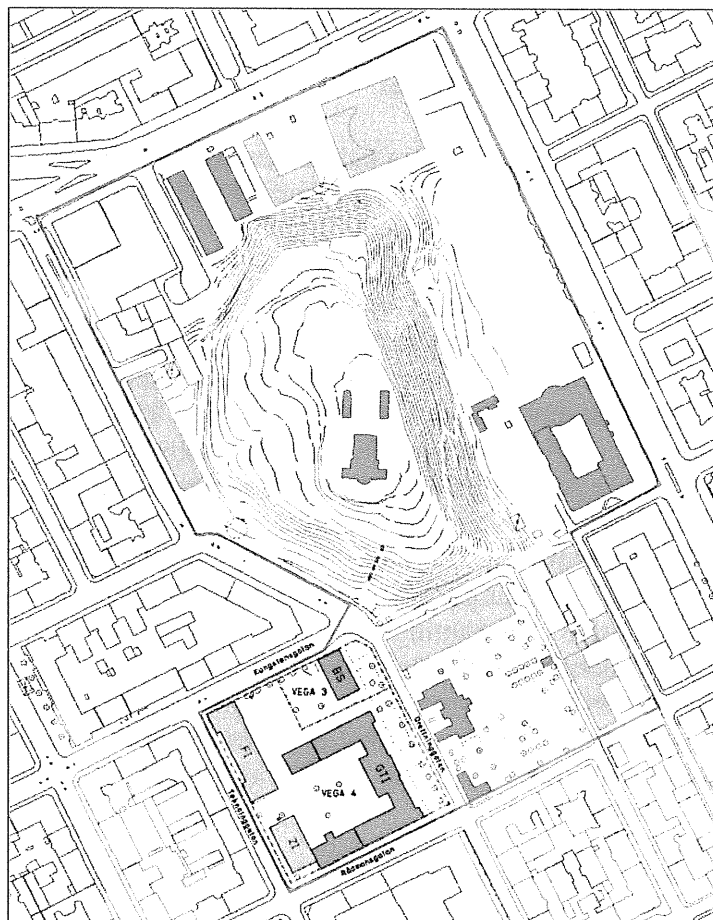
Kvarteret Vega innehåller kulturhistoriskt värdefull bebyggelse som är exempel på institutionsbyggnader i nyrenässansens arkitektur. Inom fastigheten Vega 4 är Teknologiska institutet och Laboratoriebyggnaden (f.d. Farmaceutiska Institutet) liksom själva tomten, byggnadsminnesförklarad enligt kulturminneslagen 3 kap 1 §¹. Inom fastigheten Vega 3 är också Kungliga Skogs- och Lantbruksakademien (f.d. Bergsskolan) byggnadsminnesförklarad.

¹ **Kulturminneslagen, KML 3kap 1§**

En byggnad som är synnerligen märklig genom sitt kulturhistoriska värde eller som ingår i ett synnerligen märkligt bebyggelseområde får förklaras för byggnadsminne av Länsstyrelsen. Bestämmelserna om byggnadsminnen får också tillämpas på park, trädgård eller annan anläggning av kulturhistoriskt värde.

1. Byggnaderna får inte rivas, flyttas eller till sitt yttre byggas om eller på annat sätt förändras.
2. Ingrepp får inte göras i byggnadernas stomme, i ursprunglig planlösning eller i äldre fast inredning. Även ursprungliga ytskikt och dekorativt måleri är skyddade.
3. Byggnaderna skall underhållas så att de inte förfaller. Vård- och underhållsarbeten skall utföras med traditionella byggnadsmaterial, färger och metoder på ett sådant sätt att det kulturhistoriska värdet inte minskar.
4. Tomten får inte ytterligare bebyggas och skall hållas i sådant skick att miljöns utseende och karaktär inte förvanskas.

Upplysningar: om det finns särskilda skäl, får länsstyrelsen, enligt 3 kap 14§ KML, lämna tillstånd till att ett byggnadsminne ändras i strid mot skyddsföreskrifterna. Länsstyrelsen får då också ställa de villkor för tillståndet som är skäliga med hänsyn till de förhållanden som föranleder ändringen. Villkoren får avse hur ändringen skall utföras samt den dokumentation som behövs.

BS = Bergsskolan

En eventuell tillbyggnad förutsätter Länsstyrelsens tillstånd. Behov av komplettering måste avvägas mot att den befintliga byggnaden är av stort miljömässigt och kulturhistoriskt värde. Kulturhistoriska hänsyn kommer att vara avgörande för vilka förändringar som är möjliga.

Gamla teknologiska institutet är ”blåklassad” i Stadsmuseet kulturhistoriska klassificering och f.d. Farmaceutiska och Zootomiska institutet är ”grönklassade”. Detta innebär att 3 kap 10§ och 12§ plan- och bygglagen är tillämplig vid hantering av fastighetens samtliga byggnader medan 1§ är tillämplig på de tänkta tillbyggnaderna i kvarteret².

Riksintresse för kulturminnesvärden

Kvarteret Vega ligger inom riksintresseområdet för kulturmiljövården, enligt Miljöbalken 3 kap³. Riksantikvarieämbetets avgränsning av riksintresset omfattar hela Stockholms innerstad. Stadsmiljön kring Observatoriekullen ingår som en av flera värdekärnor i riksintresset och dess kulturhistoriska värde hänför sig till områdets betydelse som ett tidigare institutions- och högskoleområde inom stenstaden – ett ”Quartier Latin” i Stockholm. Området kring Observatoriekullen har emellertid förlorat en stor del av sin högskoleanknytning och prägel av studentliv.

Gällande plan

Gällande plan för kv Vega är *1878 års förslag till stadsplan för Norrmalm och de oreglerade delarna av Ladugårdslandet*. Dagens kv Vega utgör i den planen en del av kv Paris. Det finns således inte någon adekvat detaljplan som reglerar dagens bebyggelse eller markanvändning. Det ursprungliga nyttjandet av bebyggelsen och dagens kv Vega var utbildning. Sedan slutet av 1970-talet har dock användningen varit kontorsverksamhet.

I den nya detaljplanen föreslås att befintliga byggnader anpassas till bebyggelsens kulturvärden (Q) och att verksamheterna skola (S) eller kontor (K) kan inrymmas i tillkommande bebyggelse.

Stadsbyggnadskontorets bedömning

Platsen besitter ett stort kulturhistoriskt värde och är ett byggnadsminne sedan 1935. Husen inom kvarteret tillhör Scholanders viktigare arbeten och är välbevarade exempel på institutionsbyggnader från mitten av 1800-talet. Den öppna kvarterskaraktären bevarar institutionsprägel och äger en offentlighet som har en stor potential, viktig för kommande generationer. Kvarteret Vega måste därför behandlas med särskild omsorg. Det är viktigt att stadens historiska rum inte reduceras eller att tillgängligheten begränsas. En viktig förutsättning för ett lyckat projekt som innebär ändringar av skyddsföreskrifterna är därför att förtätning av kulturhistorisk mark kompenseras genom förstärkning av tillgängligheten inom kvarteret. Enligt stadsbyggnadskontoret bör en användning som inte är kontor främst hittas. En ren kontorisering äger knappast något så starkt allmänintresse att det uppväger nackdelarna ur kulturhistorisk synpunkt. En användning för

² Plan- och bygglagen, PBL 3kap

1§ Byggnader skall placeras och utformas på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till stads- eller landskapsbilden och till natur- och kulturvärdena på platsen.

10 § Ändringar av en byggnad skall utföras varsamt så att byggnadens karaktärsdrag beaktas och dess byggnadstekniska, historiska, miljömässiga och konstnärliga värden tas till vara.

12§ Byggnader som är särskilt värdefulla från historisk, kulturhistorisk, miljömässig och konstnärlig synpunkt eller som ingår i ett bebyggelseområde av denna karaktär får inte förvanskas.

³ Miljöbalken, MB 3kap, Riksintressen

Områden som är av riksintresse – utpekade av statlig myndighet – för naturvården, kulturmiljövården eller friluftslivet skall skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada natur- eller kulturmiljön.

utbildningsändamål (t.ex. högskola, forskning) skulle däremot kunna motivera förändringar av byggnadsminnet i dess läge längs Drottninggatan som efter hand utvecklades till ett betydande högskoleområde i centrala Stockholm. En utredning om möjligheten att få in utbildning inom planområdet skall därför genomföras efter programsamrådet.

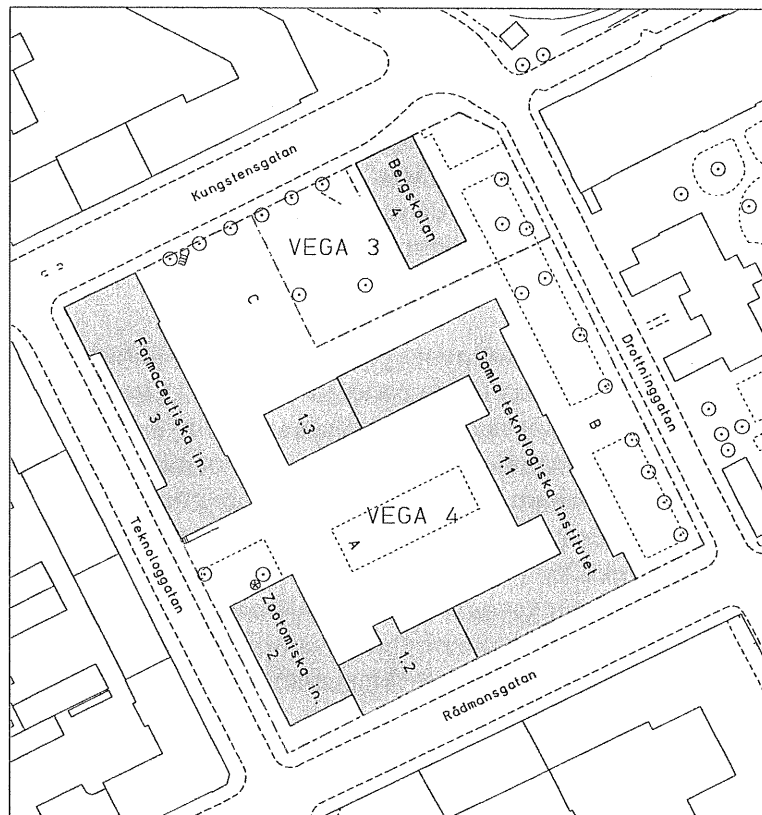
Stadsbyggnadskontorets bedömning är att gården mot Kungstensgatan, som har bevarat ganska mycket av sin gamla parkkaraktär med sina gamla träd, är den intressantare av de två inre gårdarna och har stor potential för att bli ett attraktivt offentligt rum vid Drottninggatan/Kungstensgatan. Däremot har gården bakom huvudbyggnaden förlorat sin trädgårdskaraktär med gräsmattor, träd och grusgångar och det mesta av detta har ersatts av asfalt och parkeringsplatser. Bedömningen är därför att Gamla Teknis gård inte är omistlig vid en förtätning av kvarteret.

Gamla Teknis innergård idag. Gården är inte omistlig men upplevelsen av gårdsrummet finns kvar.

Programförslaget

Alternativen i programskissen utgår ifrån följande förutsättningar. Dessa var också huvudsakligen utgångspunkter i det parallella uppdraget.

Kv Vega – Programområdet.

Kvarterets karaktär och kulturhistoriskt värde

- Den kvarvarande offentliga karaktären som kvarteret besitter skall bevaras och förstärkas dels genom att bevara kvarterets öppna struktur med enskilda byggnader i parken dels genom att förstärka tillgängligheten inom kvarteret.
- Alla förändringar inom fastigheten – tillbyggnation och utveckling av gårdsytorna – skall utredas med utgångspunkt från kulturhistoriska inventeringar⁴.

Gamla Teknis och det nya tilläget

- Gamla Teknis huvudbyggnad (1.1) bevaras (q) och befintliga byggnader anpassas till bebyggelsens kulturvärden (Q). Tillkommande bebyggelse bör ges användningen S (skola), K (kontor).
- Ett tillägg skall i huvudsak studeras på Gamla Teknis innergård (A) så att de två lägre gårdsflyglarna (1.2,1.3) bevaras. Inom ramen för alternativ skall även en ny bebyggelse, som förutsätter att rivning av en (1.3) av de lägre gårdsflyglarna, prövas. Programinnehåll för tilläget utgörs av generella och flexibla lokaler för verksamheter.
- Det nya tilläget skall ges en stark och attraktiv arkitektonisk utformning samt ta hänsyn till det arkitektoniska värde som den befintliga bebyggelsen besitter. Viktiga faktorer i bedömning av den nya tillbyggnaden skall vara:
 1. att gården skall bebyggas med hänsyn till det arkitektoniska värde som huvudbyggnaden besitter;
 2. att upplevelsen av gårdsrummet skall bevaras liksom möjligheten att visuellt uppfatta de ursprungliga fasaderna;
 3. att tillbyggnaden skall hålla en bestämd höjd och avstånd i förhållande till den befintliga byggnaden, takhöjden skall tillåta fasadupplevelse;
 4. att tillbyggnaden skall ges en arkitektonisk gestaltning av hög kvalitet, fina arkitektoniska lösningar och detaljer skall användas.

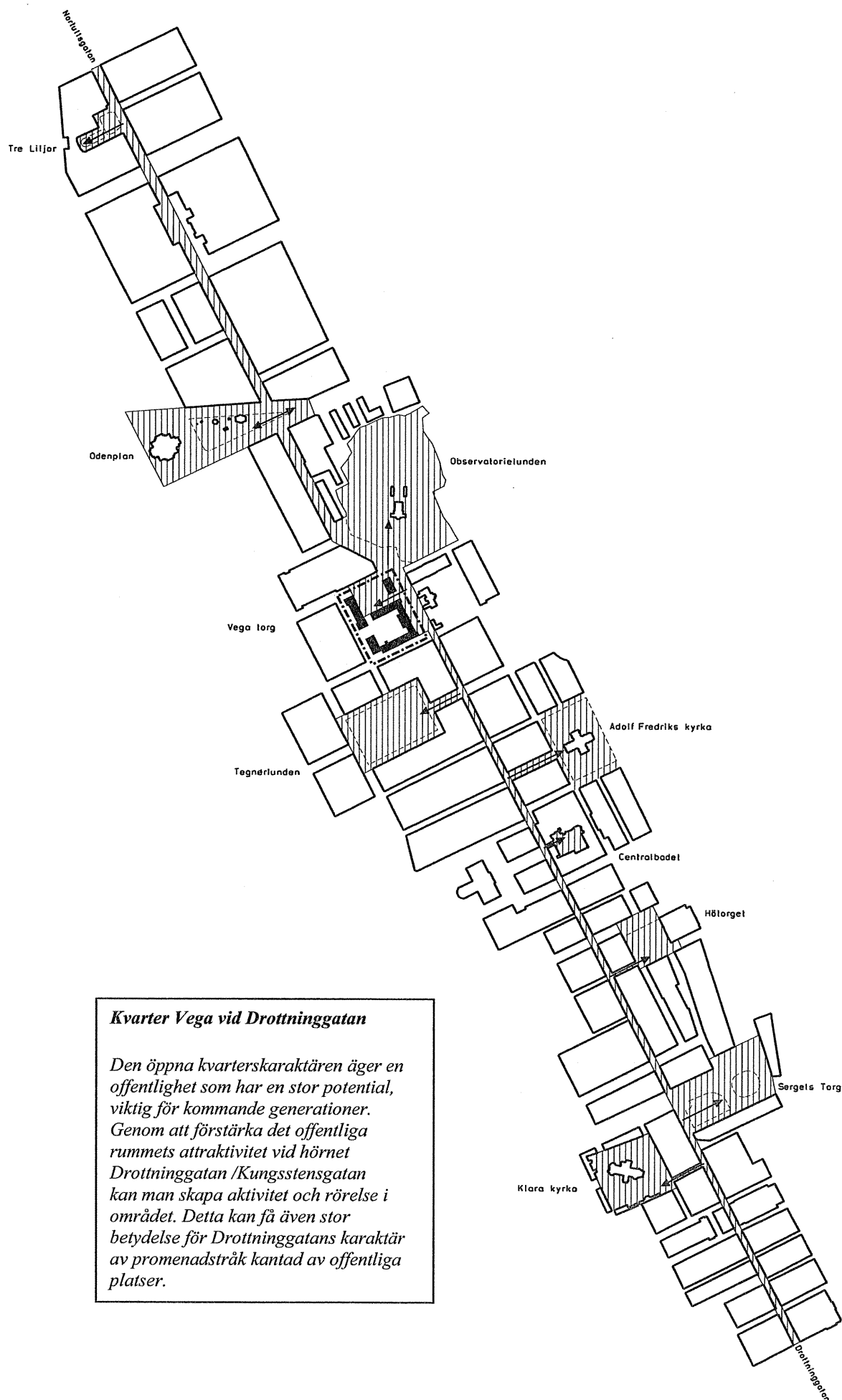
Garage

En garageanläggning som redovisar en underbyggnad i två/tre plan på nuvarande friytor A och C skall studeras inom Vega 4. In- och utfart till garaget, rymmandes cirka 250 p-platser, kommer att ske från Teknologgatan. Garagets omfattning skall begränsas för att bevara de stora träden (lind och kastanj) som har stort upplevelsevärde/rekreativvärde inom området. Att integrera utrymmesytorna med de nya byggnaderna så att de omgivande friytorna inte blir förstörda skall även prövas.

Utveckling av friytor

Under förutsättning att en garagebyggnation sker så möjliggörs ett "återställande" av friytorna till den parkkaraktär som kvarteret ursprungligen hade. Kvartersförtätningen skall kompenseras genom att delvis återställa den ursprungliga trädgårdskaraktären samt genom att förstärka tillgängligheten inom kvarteret. Gården mot Kungstensgatan är den intressantare av de två inre gårdarna eftersom den har bevarat ganska mycket av sin gamla parkkaraktär med sina gamla träd. Den har stor potential för att bli ett attraktivt offentligt rum vid hörnet Drottninggatan/Kungsstensgatan (C) med ny beläggning, trädplantering och någon typ av offentlig service (kafé, restaurang) som har stor betydelse för målsättningen att skapa aktivitet och rörelse i området.

⁴ Antikvariska utredningar "Kvarter Vega i Stockholm, byggnadshistorisk utredning och värdering", Antikvariska konsultbyrån Fil. Dr, byggnadsantikvarie; "Gamla Tekniska Högskolan, Kv. Vega 4 Stockholm, antikvarisk förundersökning avseende interiören", Restaurator AB, utfördes respektive 2002, 2006 för Vasakronan AB.

Entréerna och flödet

Entrén från Drottninggatan har stor historisk betydelse och skall bibehållas som huvudingång till huvudbyggnaden och till gårdarna. Kopplingen mellan tillägget och Gamla Teknis skall ske i markplan genom gården. Entrén till de nya volymerna kommer således vara från gården. Entrén från Kungstensgatan skall tydliggöras. Entrén från Teknologgatan kommer att nyttjas främst som in- och utfart till det nya underjordiska garaget.

Tillgänglighet och angöring

De olika förslagen måste, beroende på hur uppgiften löses, beakta tillgängligheten och angöringen. Gamla Teknis tillsammans med tillbyggnaden bör fungera helt tillgänglig för handikappade. Gamla Teknis har specifika förutsättningar med sin upphöjda bottenplan. Angöring till den nya bebyggelsen sker från Teknologgatan.

Utbyggnadsförslag

De utvalda programförslagen som utgör underlag till programsamrådet är resultatet av det bearbetade parallella uppdraget efter granskning av stadsbyggnadskontoret tillsammans med Vasakronan AB. Diskussioner har även skett med företrädare för Länsstyrelsens kulturmiljöenhet, Stadsmuseet och Skönhetsrådet med resultatet att ett av de tre framtagna förslagen, från Tengbom arkitekter, inte ingår i detta programsamråd pga att det bedömts vara orealistiskt ur kulturmiljösynpunkt. Kritiken gällde i första hand om rivningen av Gamla Teknis låga gårdsflyg längs Rådmansgatan.

Mål med programsamrådet

Programsamrådet innebär att bedöma möjligheten att bygga till Gamla Teknis. Som underlag kommer två alternativa samrådsförslag tas upp till diskussion under samrådstiden. Direkt efter programsamrådet kommer stadsbyggnadsnämnden att få ta ställning till utgångspunkterna för ett eventuellt fortsatt planarbete. En förutsättning är att Länsstyrelsen kan acceptera förändringen av byggnadsminnet. Om förutsättningar finns kommer de två redovisade förslagen att utvärderas i syfte att precisera det slutliga programmet och projektets inriktning. Detta innefattar också ett ställningstagande till vad som, i en samlad bedömning, är förenligt med byggnadsminnet med avseende på den befintliga byggnadens påverkan och tilläggets intrång i det fria rummet.

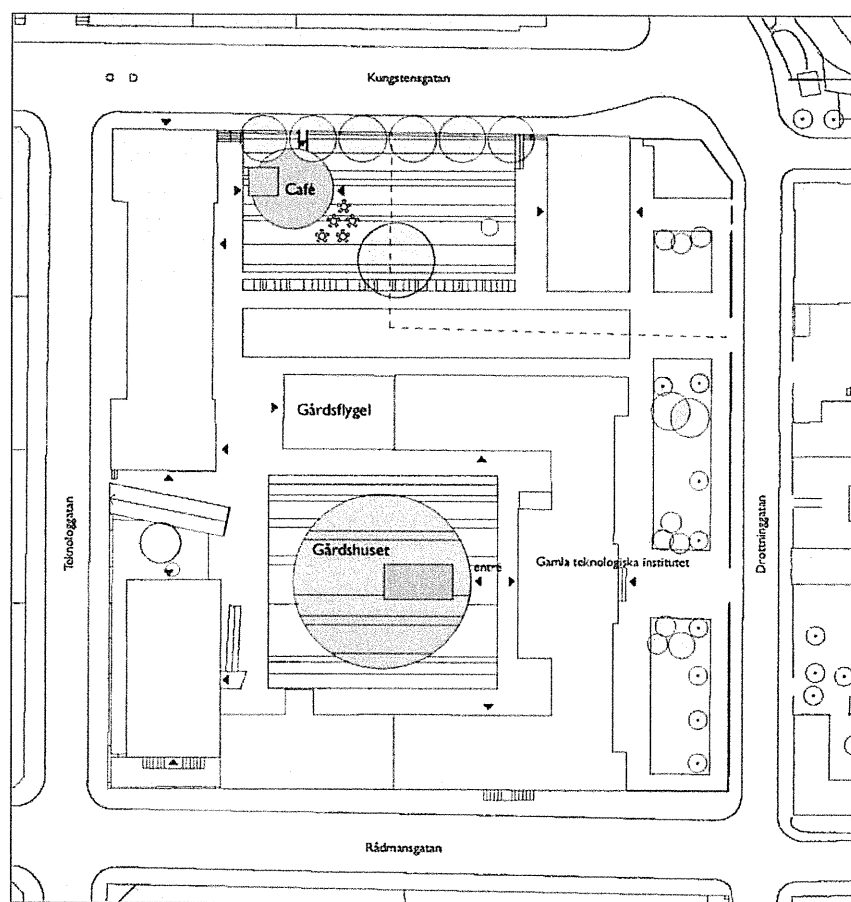
Kvaliteterna i de nya utvecklade fria ytorna i form av park- och gårdsmiljön samt målsättningen att skapa aktivitet och rörelse i kvarteret är också en del av en sådan samlad bedömning.

Alternativ A - Scheiwiller Svensson Arkitektkontor AB

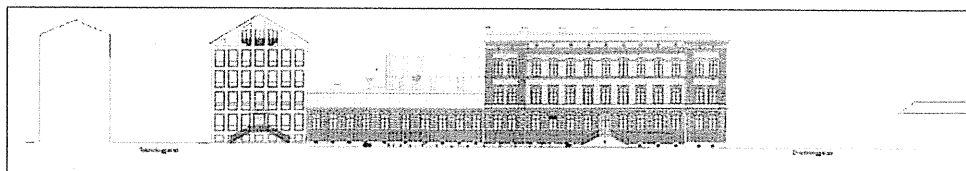
Tillägg till befintligt Gamla Teknis

Förslaget utgörs av ett tillägg till befintligt Gamla Teknis på den södra gården med ett fristående och cirkulärt gårdshus (alt.1). Tanken med planformen är att upplevelsen av gården tas till vara, kombinerat med en samtidigt tydlig volym och funktionell plan. Hela gårdsrummet upplevs då i promenaden runt gårdshuset. Kopplingen mellan gårdshuset och Gamla Teknis sker i markplan genom gården. Entrén till det nya tilläget kommer således vara från gården.

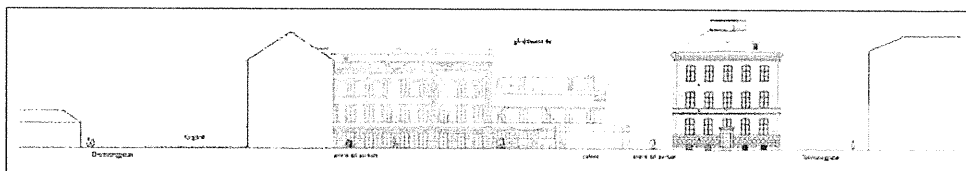
I den öppna gården mot Kunstensgatan, som utvecklas till kulturträdgård, placeras en mindre paviljongbyggnad med café med synlig och tydlig entré från gatan och trädgårdsservering mot gården. I tillägg till det cirkulära gårdshuset har man även redovisat möjligheten att ersätta den norra gårdstillsbyggnaden till Gamla Teknis med en ny gårdsflygel som kan fungera tillsammans med det cirkulära gårdshuset (alt. 2).

Scheiwiller Svensson Arkitektkontor AB - situationsplan.

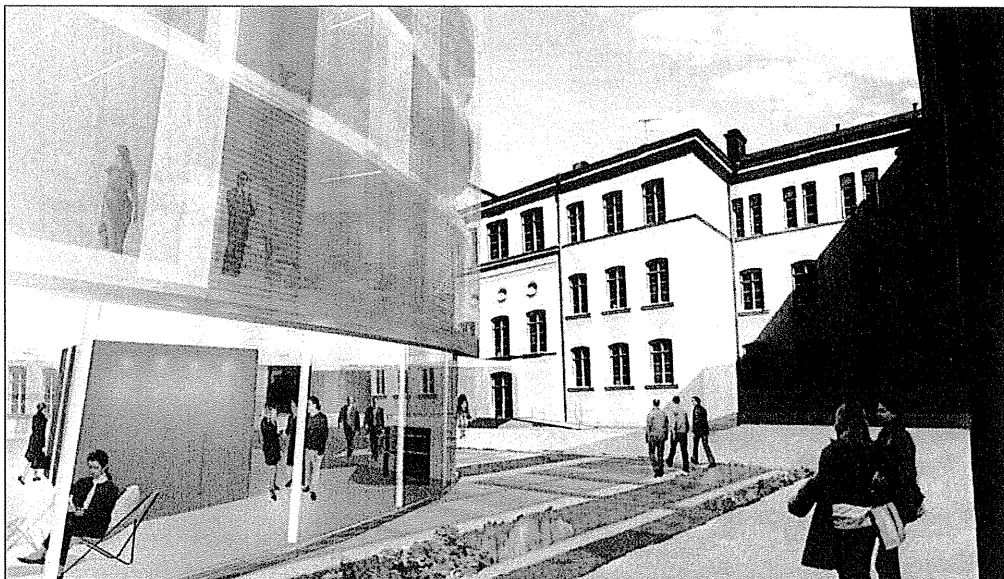
Fasad mot söder och Rådmansgatan, alt 1 - bevarande av gårdsflygel.

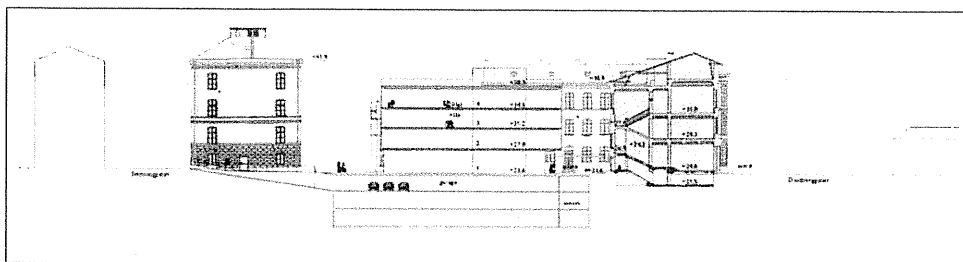
Fasad mot norr och Kungstensgatan, alt 1 - bevarande av gårdsflygel.

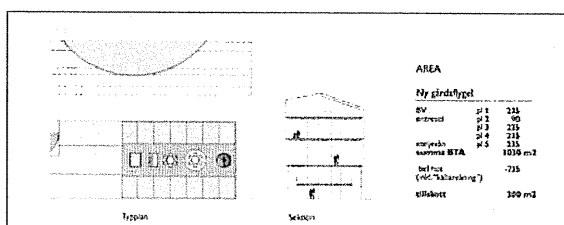
Den nybyggda gården sedd från Teknologgatan - Den helt cirkulära volymen kontrasterar mot de gamla husens geometri och tyngd och ger en gradvis övergång mellan genomsiktighet och reflektioner. Ett cirkulärt tillägg frilägger huvudbyggnaden och medger visuell kontakt från sidorna.

Det nya gårdsrummet - I det byggnadsminnesmärkta kvarteret är det av stor vikt att upplevelsen av det ursprungliga gårdsrummet tas väl tillvara. Fördelen med den cirkulära planformen är att hela gårdsrummet upplevs i promenaden runt gårdshuset.

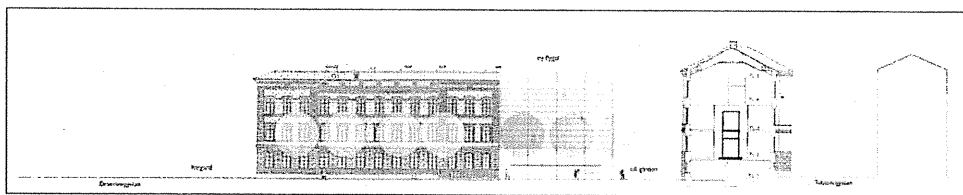
Sektion väster/öster – Det cirkulära gårdshuset skall hålla en bestämd höjd och avstånd i förhållande till den befintliga byggnaden, takhöjden skall tillåta fasadupplevelse och skall inte vara högre än Gamla Teknis takfot mot gården (+38,9 m).

I alternativ 2 ersätts den norra flygeln med en 4-vånings-byggnad, helt i modern glas-arkitektur. Husets sektion återspeglas exakt Teknologiska Institutets storlek, i en tänkt

Alt. 2 – Ny gårdsflygel: typplan och sektion.

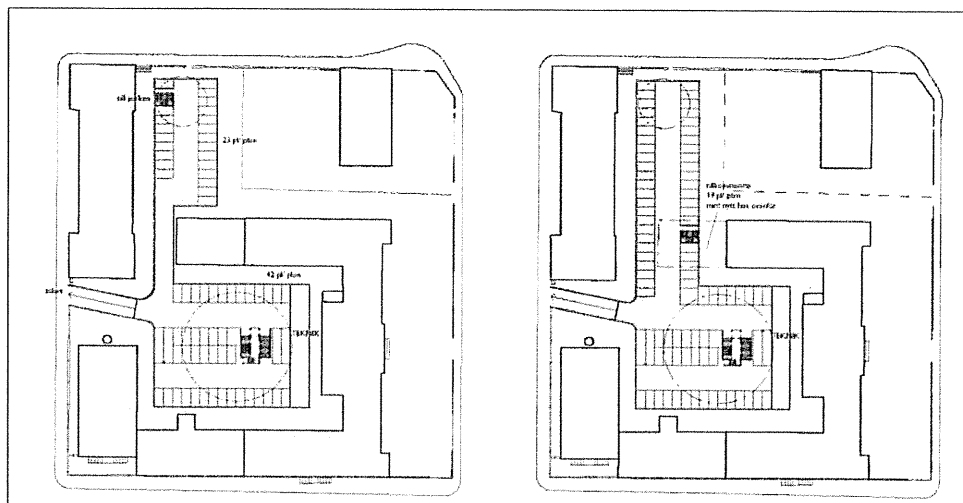
förlängning. Rytmen med en förhöjd bottenvåning samt takvåning komponeras i den nya arkitekturen. Detta medger speciella och attraktiva miljöer; främst i botten- och takvåning. Våningshöjderna läggs exakt som i det gamla huset.

Fasad mot norr och Kungstensgatan, alt 2 – Ny gårdsflygel.

Garage

I förslaget ingår även en garageanläggning som redovisar en underbyggnad i tre plan på nuvarande friytor A och C inom Vega 4 rymmandes cirka 173 p-platser (alt. 1), alternativt 230 p-platser (alt. 2). In- och utfart till garaget, kommer att ske från Teknologgatan.

Garage alt. 1 – med 173 pl

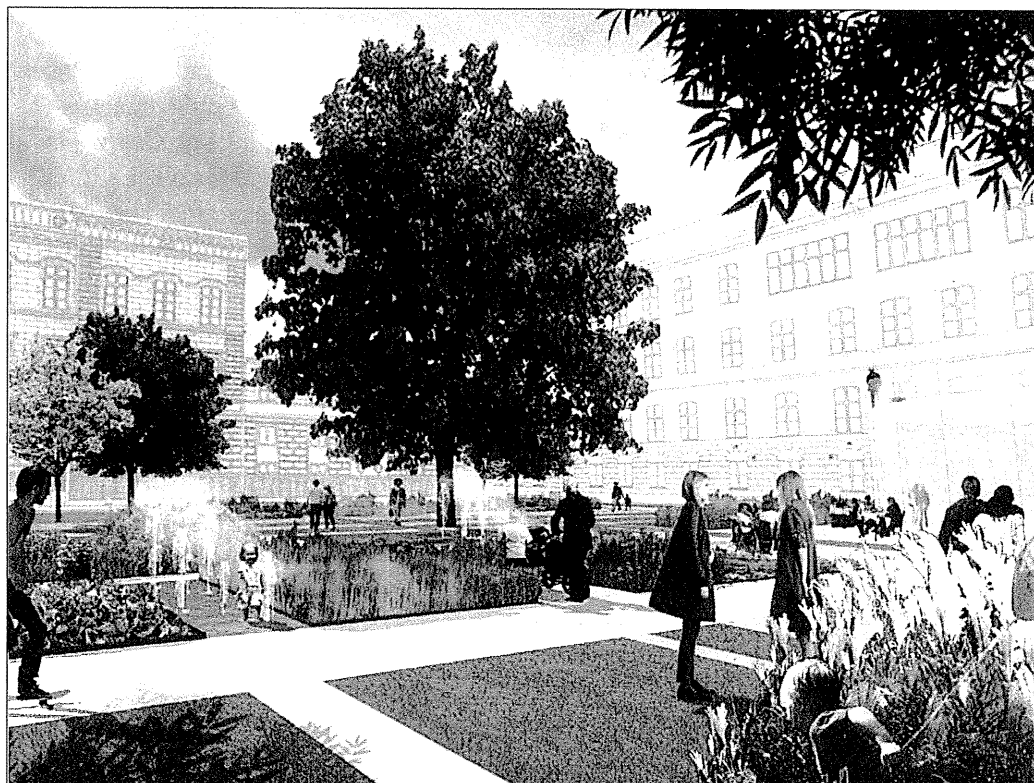
Garage alt. 2 – med 230 pl

Nytt offentligt rum

I den öppna gården mot Kungstensgatan placeras en mindre paviljongbyggnad med café och möjlighet till en publik uppgång från det tänkta garaget.

Parkrummets entréer, främst den mot Drottninggatan tydliggörs, och parken förses med ett innehåll av örtagård, inspirerat av ursprungligt innehåll i Spökhussparken. En mix av offentlighet och vetenskap.

Tanken är att parken ska kännas som en del av det offentliga rummet längs Drottninggatan.

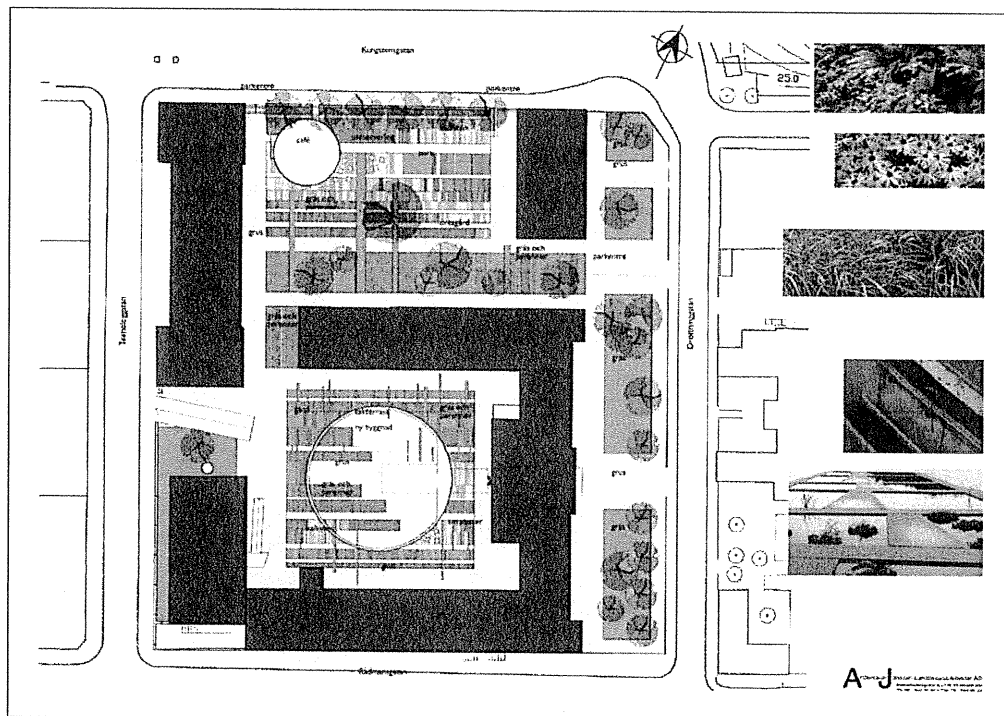
Den nya parken sedd från norr - En modern kulturträdgård med historiska associationer.

Arkitektens beskrivning: "Gården utformas med en grön, planterad yta kring den nya byggnaden och grusytor längs befintlig byggnader. Planteringsytan gestaltas med fält av gräs, marktäckande växter och perenner samt ytor med kalkstensplattor för uteplatser. Den nya byggnadens tak utformas som planterad takterrass med samma formspråk som gården.

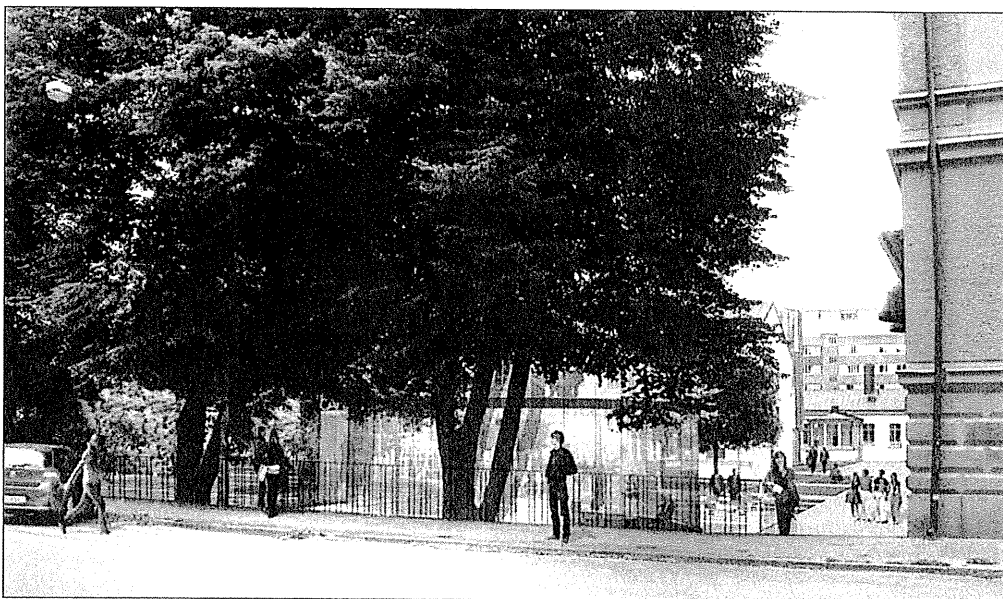
Norra gården utvecklas till en allmän park. En modern kulturträdgård med associationer till den historiska utbildningsverksamheten inom området. All parkering tas bort och gården ges en utformning med gräsytor och planterade ytor uppdelade av grusade/stensatta gångar och ytor. Den befintliga ståtliga kastanjen blir parkens naturliga fokus. Nya planteringar består av perenner och marktäckande växter och en örtagård med nyttoväxter som tillsammans med enkla vattensprut kan stimulera alla våra sinnen och locka besökare till parken. Mot Kungstensgatan lokaliseras en cafébyggnad med synlig och tydlig entré från gatan (mellan befintliga lindar) och trädgårdsservering mot gården. Nya trappor förbinder gården med Kungstensgatans övre nivå.

Gamla Tekniska institutets förgård mot Drottninggatan ges en öppnare och mer tillgänglig utformning. Längs Drottninggatan återskapas häcken mot staketet och nya öppningar i staket/häck ger bättre tillgänglighet. Karaktären av finpark behålles och förstärks med sittplatser och perenner och sommarblomsplanteringar i gräsyterna. Mellan Gamla Teknis och Skogs- och Lantbruksakademiens byggnad ordnas en större grusad yta för ex boulev mot Drottninggatan. Ytan är även en entréyta från Drottninggatan till den nya parken på norra gården.

Drottninggatan förstärks som flanörsstråk med nya beläggningar med inslag av gatsten och gångbaneläggningar och överhöjda gatukorsningar för gångpassager, s.k. skvallertorg” (Text: Andersson Jonsson Landskaparkitekter AB).

Förslag på den nya parken: markplan.

Vy från Kungstengsgatan, alt. 1.

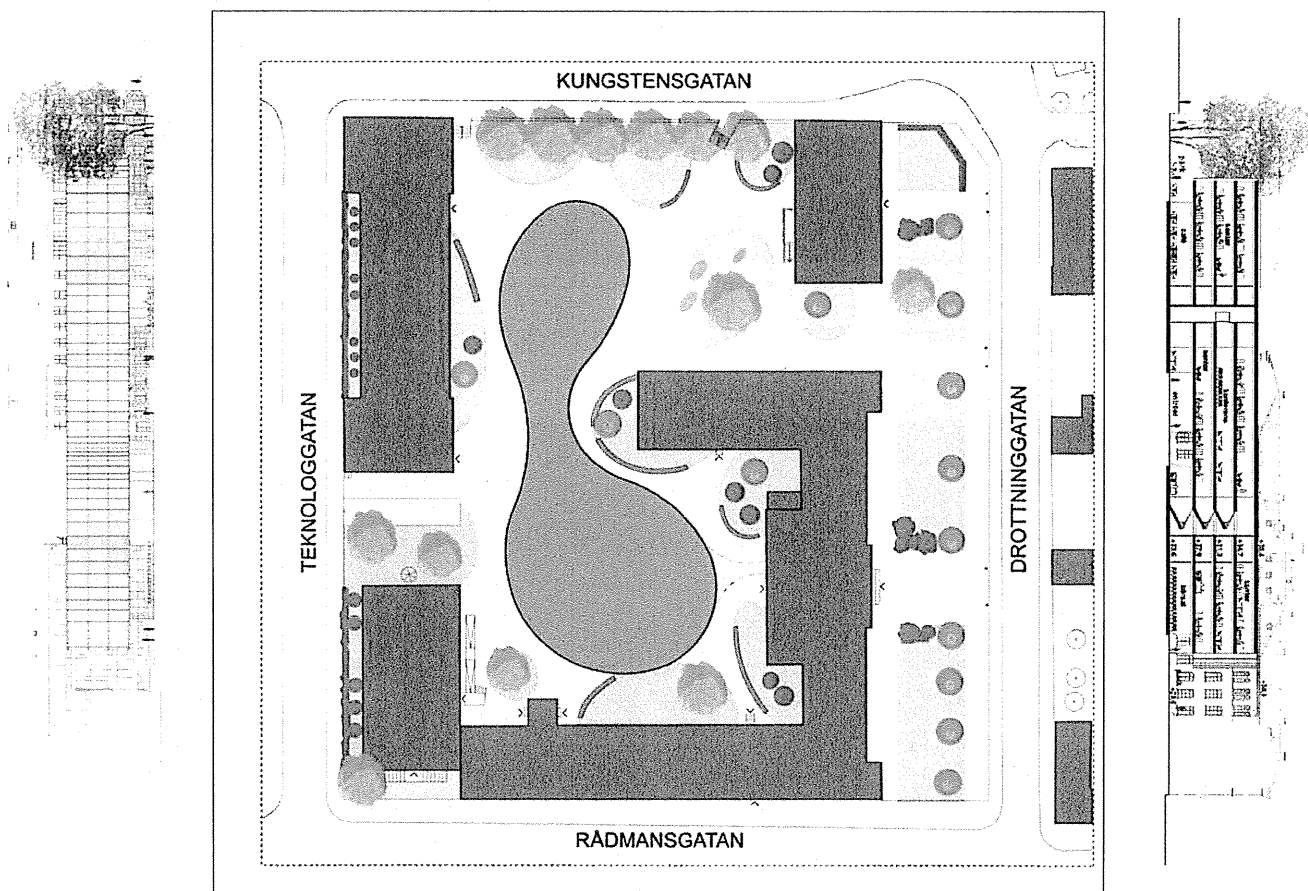
Alternativ B - Sandell Sandberg arkitekter

Tillägg till befintlig Gamla Teknis

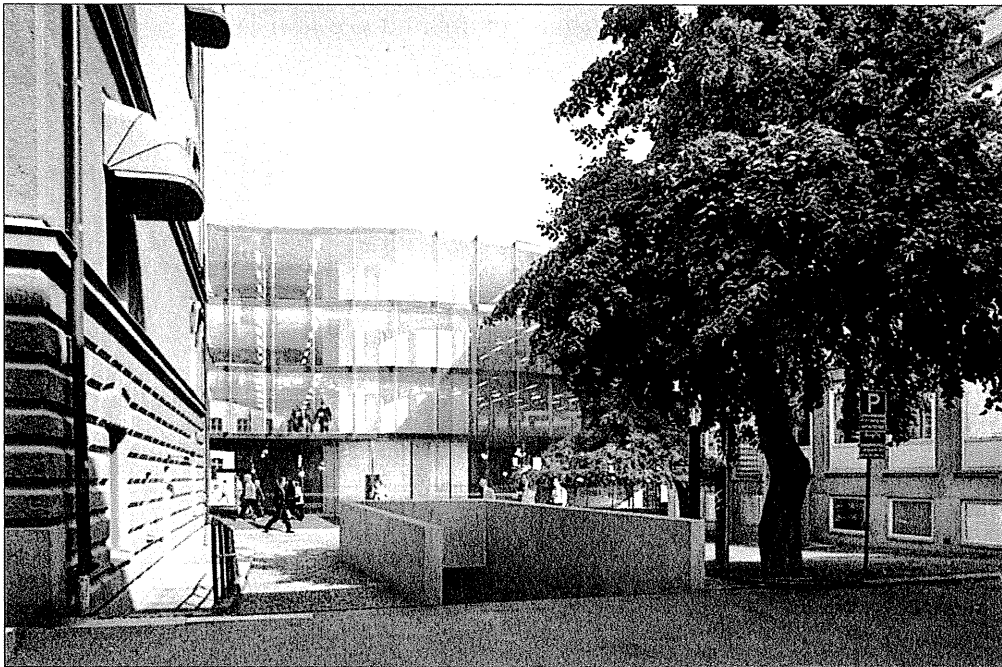
Förslaget utgörs av ett tillägg till befintlig Gamla Teknis med en fristående och böljande byggnad som tillsammans med befintliga hus skapar varierande och mindre gårdsrum genom sin form. Byggnaden tillåter genom sin placering, form och öppning i markplan ett flöde genom kvarteret. Entrén till det nya tilläget sker mitt på gården under en generös öppning som utgör navet i rörelsen genom parken. Kopplingen mellan det nya huset och Gamla Teknis sker i markplan genom gården. Den indragna bottenvåningen samt möjligheten att utomhus gå igenom byggnaden bibehåller kvarterets tillgänglighet.

Byggandens flexibla struktur erbjuder många olika funktioner. I entréplanet finns publika verksamheter så som kafé, restaurang och hörsal. En gemensam reception i entréplanet kan serva företag som sitter i bygganden och eventuellt i byggnaderna runtomkring. Den transparenta bottenvåningen blir en samlingspunkt för kvarterets verksamheter. Kontorsplanen är flexibelt uppbyggda både vertikalt och horisontellt med runda serviceenheter. Varje våningsplan kan delas av för en eller flera hyresgäster. Från det översta planet går det att komma upp till husets takterrass med utsikt över staden och Observatorielunden.

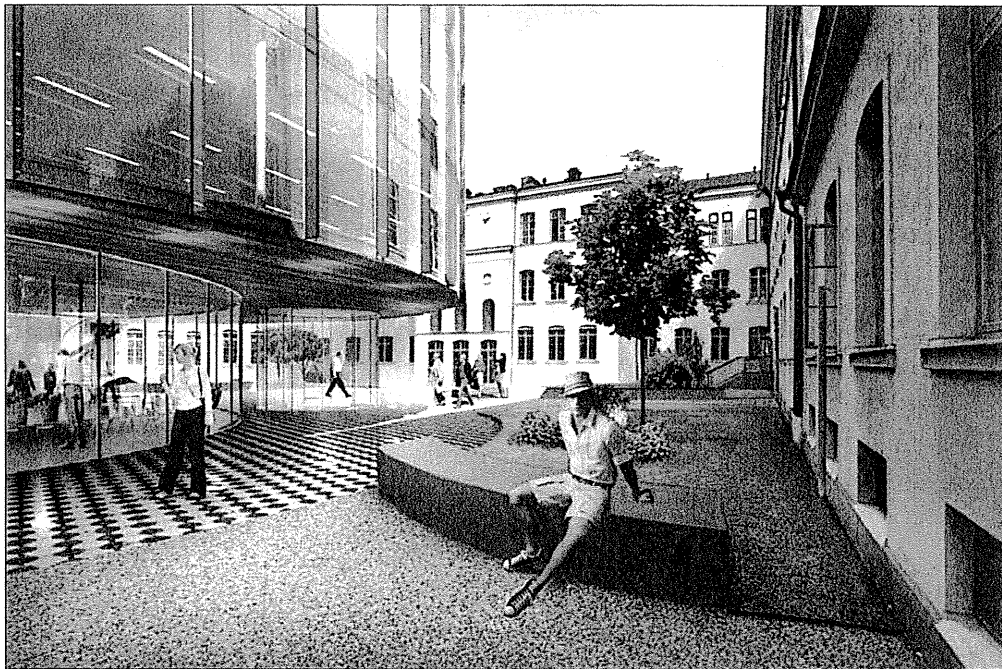
Förslaget innebär rivningen av den äldre gårdstillbyggnaden (1.3) till Gamla Teknis.

Sandell Sandberg arkitekter: situationsplan, fasad mot väst och sektion söder/norr. Det nya huset skall hålla en bestämd höjd och skall inte vara högre än Gamla Teknis takfot mot gården (+38,9 m).

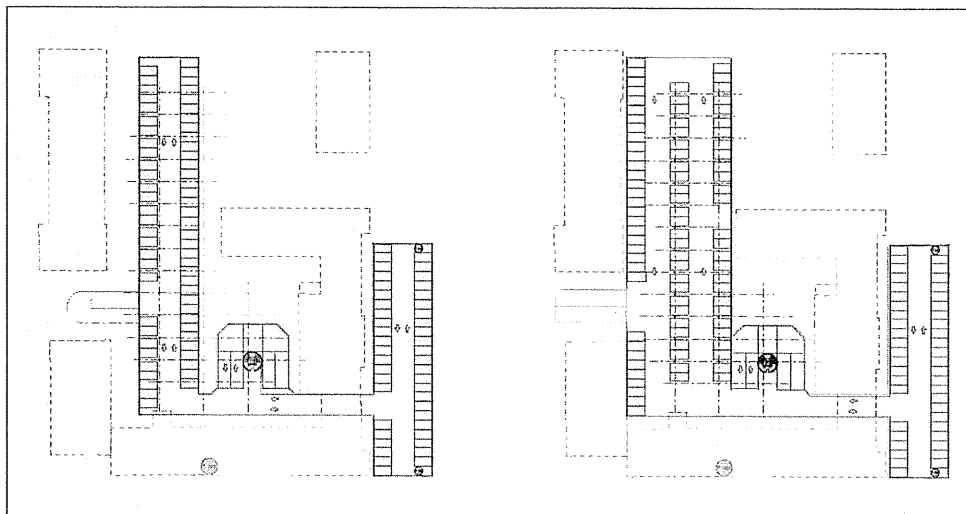
Den nybyggda gården sedd från Teknologgatan – Byggnaden tillåter genom sin placering, form och öppning i markplan ett fritt flöde genom kvarteret. Huvudentrén till den nya byggnaden fångar upp alla stråk och rörelser genom kvarteret.

Det nya gårdsrummet - Den böljande husvolymen skapar tillsammans med befintliga hus, varierande och mindre gårdsrum genom sin form. Avståndet mellan det nya huset och de befintliga byggnaderna skall tillåta gamla hus fasadupplevelse.

Garage

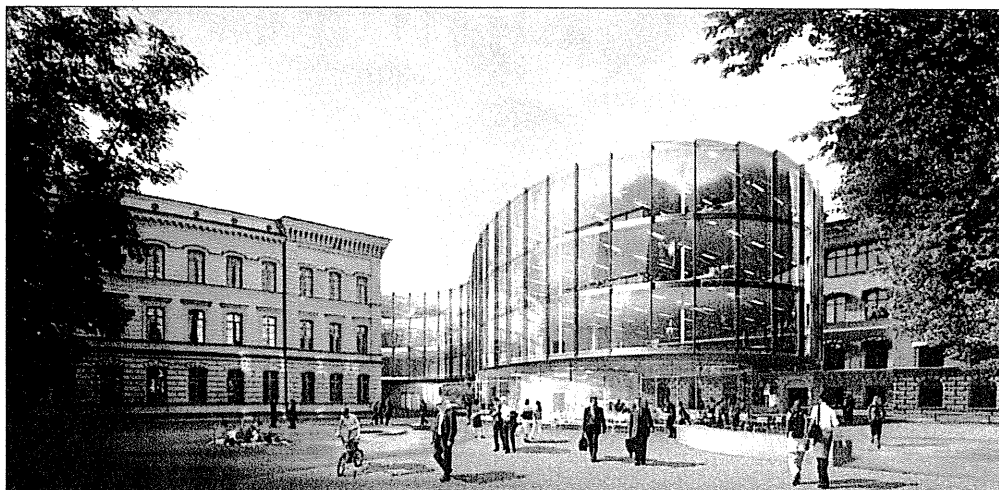
I förslaget ingår även en garageanläggning som redovisar en underbyggnad i två plan på nuvarande friytor A, B och C inom Vega 4 rymmandes 242 p-platser. In- och utfart till garaget, kommer att ske från Teknologgatan.

Garage – Till höger plan -1 som ger 134 p-platser, till vänster plan -2 som ger 108 p-platser. Garaget ger totalt 242 p-platser.

Nytt offentligt rum

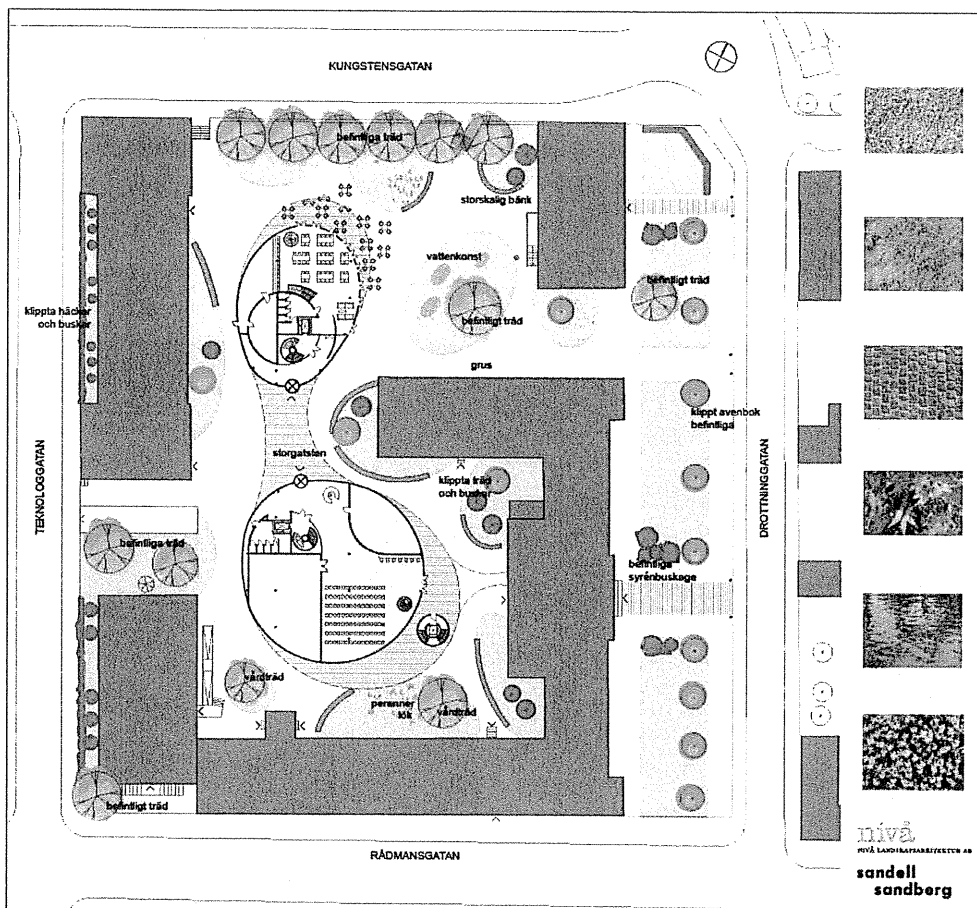
Ambitionen med förslaget är att förbättra kvarteret Vega genom att skapa en sammanhängande park med stor tillgänglighet. I parken placeras ett hus med paviljongkaraktär som tillför nya offentliga aktiviteter till platsen. Den glasbeklädda byggnaden syns tydligt från kringliggande gator och reflekterar omgivningen i sin fasad. Kvarteret har från korsningen Drottninggatan/Kungstensgatan, en rak koppling till den nya, planerade, knutpunkten vid Odenplan. Den tilltänkta kopplingen från nya Stadsbiblioteket till Observatorietlunden – inskrivet i tävlingsprogrammet – och vidare till korsningen Drottninggatan/Kungstensgatan kommer att göra kvarteret mer attraktivt och befolkat. Den böljande husvolymen skapar tillsammans med befintliga hus, varierade och mindre gårdsrum genom sin form. De stråk som bildas runt gårdarummen leder fram till kvarterets alla entréer. Genomströmningen av människor genom kvarteret skapar goda förutsättningar för en levande restaurang i huset bottenvåning.

Den nya parken sedd från norr, korsningen Drottninggatan/Kungstensgatan - Det fria flödet av människor genom kvarteret skapar goda förutsättningar för nya offentliga aktiviteter som gör platsen mer attraktiv och befolkat.

Arkitektens beskrivning: "Den befintliga parkanläggningen i kvarteret Vega har en representativ del ut mot Drottninggatan med strikta gräs- och grusytor, pelarformade avenboksträd och friväxande syrénbuskage. Inne i kvarteret finns stora lövträd och klippta gräsytor som i sammanhanget med gamla Teknis kan ge associationer till universitetsmiljöer som Lundagård i Lund och Universitetsparken i Uppsala.

I den nya framtida situationen skulle parken kunna ge möjligheter till stillsam rekreation för de människor som arbetar i kvarteret och boende i den närmaste omgivningen. Parkmiljön i kv Vega har i sin närhet parkerna Observatorielunden och den något slutna men offentliga Spökparken. Dessa tre skulle tillsammans kunna bilda ett mindre parksystem och ge intressanta gång- och rörelsestråk i den täta stadsväven, en möjlighet att hitta gröna lugna vägar genom stenstaden.

Förslag på den nya parken - markplan.

Markgestaltningen i kvarteret bygger på några enkla principer:

- Den befintliga gröna ramen med formklippta träd, häckar, buskage, gräs, grus och gatsten bibehålls och förstärks ytterligare i form av liknande ytor även längs med Teknologgatan.
- I parkgestaltningen föreslås att samma element som finns i ramen återanvänds men med en formmässig större lekfullhet och ett rikare uttryck. Planen för parken har ett tydligt släktskap med det nya husets välvda former men är dessutom mycket välfungerande för de nya öppna och fria rörelsemönster i det förnyade kvarteret.

Den nya parken är en plats där man kan sitta ned på en gräsyta eller på någon av de svängda parkbänkarna och äta sin lunchmacka, en park för informella möten på trädgårdscaféet, att få en paus från stadens ibland stressande puls exempelvis, intill den lilla vattenkonsten, att uppleva

årstidsväxlingar genom vegetationens skiftande uttryck. Som en grund i parken tänker man sig en levande grusyta där viktiga stråk och ytor stärks upp med gatstensbeläggningar på ett liknande sätt som man idag finner vid entréerna mot Drottninggatan. På denna grund spelar ovala gräsformer, befintliga lövträd, nyplanterade vådräd, formklippta träd och buskar i lekfulla grupperingar. I marskiktet föreslås perennplanteringar och lökväxter som ger ett rikt innehåll av blommor under hela växtperioden. Ett annat element som skulle ge en extra kvalité i parken är någon form av vattenkonst, ett litet vatten som ger ett porlande ljud och skapar en kontemplativ stämning i den nya parkmiljön.

Parkanläggningen som föreslås är en hållbar struktur som kan utvecklas åt olika håll beroende på det innehåll och funktioner man önskar i parken. Olika verksamheter i de omgivande husen kan ge olika behov och önskemål på parken som därmed har möjlighet att förändras över tiden utan att grundstrukturen behöver förändras. Ekonomin kan också sätta en sina begränsningar exempelvis gällande skötselintensiteten. Ett enkelt utförande med grus, gräs, buskar och träd ger dock även en inbjudande och spännande park där man därefter kan lägga till sådant som perenner, klippta buskar, vattenkonst, storskaliga bänkar i den omfattning man önskar” (Text: Nivå landskapsarkitektur ab).

Vy från Kungstensgatan.

Programytor för tillägg

Förslag	BTA (inkl. parkering) BTA (exkl. parkering)	LOA (exkl. kommunikation och parkering)
A - Scheiwiller Svensson	alt 1: 8900 kvm / alt 2: 10750 kvm alt 1: 2750 kvm / alt 2: 3780 kvm	alt 1: 2550 kvm / alt 2: 3575 kvm
B - Sandell Sandberg	13992 kvm 5965 kvm	5261 kvm

Miljökonsekvenser

Stadsbyggnadskontoret har bedömt att programmet inte medför betydande miljöpåverkan. En bedömning av planens miljöaspekter har ändå ansetts som ett nödvändigt beslutsunderlag i planprocessen och därför har en översiktlig miljökonsekvensbeskrivning (MKB) upprättats. Det är således inte en miljökonsekvensbeskrivning enligt miljöbalken men rapporten benämns ändå översiktlig MKB i enlighet med stadens rutiner.

Den översiktliga miljökonsekvensbeskrivningen utgör bilaga 1 i programhandlingen.

De väsentligaste miljöaspekterna, och den aspekt där de två utbyggnadsförslaget skiljer sig åt vad gäller påverkan, har bedömts vara kulturmiljön. För övriga aspekter bedöms konsekvenserna som små och de två utbyggnadsförslagen medför även snarlika konsekvenser. MKB:n beskriver även påverkan på gårdsmiljö, trafikbuller, luftkvalitet samt mark och vatten och störningar under byggskedet.

Kulturmiljö och stadsbild

Som utgångspunkt för kulturmiljöbedömningen har en antikvarisk konsekvensanalys gjorts. Den utgör bilaga 2 i programhandlingen.

För att bedöma hur kulturmiljön påverkas i de olika alternativen, behöver miljöns påverkan analyseras avseende påverkan på miljöns värdebärare. Med värdebärare avses betydelsefulla element i miljön som är av avgörande betydelse för miljöns helhetskvalitet. För Vega 4 har följande värdebärare identifieras:

- Institutionsbyggnaden Tekniska Högskolan och dess flyglar samt byggnadens ursprungliga exteriöra detaljer.
- Den byggnadsminnesskyddade miljön kring Tekniska Högskolan, dess institutionskaraktär samt sammanhang med övriga institutioner i området.
- Kvarterets öppna karaktär som skiljer det från den kringliggande slutna kvartersbebyggelsen.
- Farmaceutiska institutets ursprungliga fasad och karaktär av institutionsbyggnad samt Zootomiska institutets formspråk och arkitektoniska kvaliteter.
- Parkkaraktären på gården mot Kungstensgatan, liksom de höga träden utmed samma gatusträckning. Nivåskillnaden mellan Kungstensgatan och gården.
- Den bevarade förgårdskaraktären mot Drottninggatan med träd, gräsmattor och stenläggning.

I den antikvariska konsekvensanalysen har stor vikt lagts vid hur nybyggnaden på fastigheten samspelar med de befintliga byggnaderna och gårdsrummet och hur den nya utformningen upplevs från gaturummet.

En sammantagen bedömning är att båda förslagen har kvaliteten och nackdelar där en del av nackdelarna vägs upp av förstärkta och tillkommande kvaliteter. Som helhet bidrar dock både förslagen, så som de ser ut idag, till ett minskat kulturhistoriskt värde på fastigheten jämfört med nuläget och nollalternativet. Med nollalternativ menas en framtida situation utan en nybyggnation inne på gården. Nollalternativet motsvara i princip dagens situation, vilket bland annat innebär att gårdsytorna är hårdgjorda och nyttjas för parkering.

De negativa konsekvenserna beror framför allt på att de föreslagna byggnaderna är för stora för att fungera i kvarterets befintliga struktur. De bedöms konkurrera med huvudbyggnaden i sin storlek. Även placeringen på Gamla Teknis innergård är tveksam ur kulturhistorisk synpunkt då detta ursprungligen varit en park som samgestaltats med byggnaden och är därför en del av kulturhistoriska värde i egenskap av parkrum. Om en byggnad skall uppföras på denna plats är det i så fall viktigt att upplevelsen av gårdsrummet och befintliga fasader skall finnas kvar.

Kvarterets öppna karaktär tas delvis till vara genom att de nya föreslagna byggnaderna är helt fristående.

Kvarterets offentliga karaktär behålls också delvis i förslagen och då främst mot Kungstensgatan där sikten in i det närmsta gårdsrummet bevaras. En etablering av kafé i gårdsrummet mot Kungstensgatan ökar kvarterets offentliga karaktär vilket är en positiv förstärkning av kvarterets offentliga prägel. Det offentliga rummet på fastigheten minskar dock genom att de nya byggnaderna tar upp del av de ursprungliga gårdsrummen.

Tilläggets avvikande form från de befintliga institutionsbyggnadernas karaktär bedöms också vara något positivt för miljön då den möjliggör att upplevelsen av Gamla Teknis gårdsrum tas till vara samt den frilägger huvudbyggnaden och medger visuell kontakt från sidorna. Att den nya byggnadens höjd ampasas till höjden på huvudbyggnaden utan att sticka upp ovanför befintlig bebyggelse bedöms också vara viktigt för att byggnadens genom sin höjd inte konkurrerar ut de ursprungliga.

Även om de föreslagna garageunderbyggnaderna tillför att parkeringen i markplan försvinner samt att del av mark kan återställas till den ursprungliga parkkaraktären, har den ändå en viss negativ påverkan på kulturmiljön. Garaget bedöms bilda en barriär mellan gaturum Teknologgtan och gårdsrum. Den riskerar även att medföra att några träd mot Kungstensgatan tas bort.

Rivningen av den norra flygeln bedöms påverka det kulturhistoriska värdet negativt. Byggnaden är dock ombyggd vilket minskat dess samhällshistoriska värde och därmed bedöms rivningen kunna motiveras om särskilda skäl föreligger och andra delar av det kulturhistoriska värdet samtidigt stärks. En eventuell rivning av norra flygeltillbyggnaden med ersättande nyttillbyggnad enligt Scheiwiller Svensons förslag får måttliga negativa konsekvenser eftersom den nya byggnaden har en storlek, utformning och placering som gör den till ett fungerande tillägg i den befintliga strukturen.

Sammantaget bedöms Sandell Sandbergs förslag medföra större negativa konsekvenser för kulturmiljön än Scheiwiller Svenssons cirkulära gårdshus.

Med anpassning av bebyggelsen kan konsekvenserna för kulturmiljön dock minska. Att se över placering och storlek på byggnader, återställa gårdarnas ursprungliga karaktär, att se till att upplevelsen av gårdsrummet och befintliga fasader finns kvar i så stor utsträckning som möjligt samt se till att byggnaderna används för undervisning är viktiga åtgärder för att minska konsekvenserna för kulturmiljön.

Naturmiljö och rekreation

Båda förslagen medför att träden på Gamla Teknis innergård tas bort. Allén längs Kungstensgatan och kastanjen på den norra gården bedöms kunna vara kvar i båda alternativen, eventuellt krävs anpassning av det underjordiska garaget. I båda förslagen ersätts borttagen vegetation i och med att övriga delar av gårdarna blir park.

Även om andelen öppna ytor minskar i samband med en utbyggnad bedöms rekreationsvärdena på framför allt den norra gården öka, eftersom parkeringsplatserna försvinner och ersätts med uteservering och grönytor.

Trafikbullerbuller

Båda förslagen bedöms medföra ökad trafik vilket innebär en ökning av bullernivåerna på omkringliggande gator med som mest 1-2 dB(A). Den gata som får störst ökning har dock bullernivåer som ligger under det nationella riktvärdet om 55 dB(A) och risk för ökad bullerstörning bedöms som liten.

Luftkvalitet

Halterna av partiklar och kvävedioxid ligger under miljökvalitetsnormernas gränsvärden inom programområdet. Utbyggnaden genererar dock trafik som med största sannolikhet kommer att trafikera bland annat Tegnérgatan där halterna av partiklar överskrider normen. Det rör sig dock om en marginell påverkan.

Mark och vatten

Det underjordiska garaget kan påverka grundvattnet och närliggande byggnaders grundvattenberoende grundläggning. En geoteknisk och hydrologisk undersökning måste därför göras i det fortsatta planarbetet.

Programförslaget medför en minskning av trafikförorenat dagvatten i och med att markparkeringen försvinner och ersätts med ett underjordiskt garage.

Störningar under byggskedet

Det är stor sannolikhet att Citybanans byggskede vid Odenplan sammanfaller med genomförandet av programförslaget. Den nya Citybanansstation som kommer att byggas vid Odenplan innebär att en arbetstunnel kommer att mynna på Drottninggatan, på den västra sidan av Observatorielunden.

Gator som riskerar att få byggtrafik från både Citybanan och nybyggnationen inom kvarteret Vega är Kungstensgatan och Upplandsgatan. Citybanans byggtrafik har bedömts ge en ökning av trafikbuller med 1- 1,5 Db (A). Projekt Vega bedöms tillföra ytterligare byggtrafik under ett antal år vilket innebär att trafikbullret kan öka ytterligare något.

Utöver trafikbullret kommer bostäderna vid Kungstensgatan att utsättas för buller från uppförandet av den nya byggnaden. Bostäder vid Teknologgatan kommer inte att störas i samma omfattning eftersom mellanliggande byggnader skärmar. Bostäder vid Rådmansgtan är endast delvis skärmade eftersom den ena byggnaden endast är en våning hög.

Boende vid Kungstensgatan riskerar att störas av byggbuller och buller från arbetsfordon under ett antal år. De åtgärder för att minska risken för störningar som presenteras i Citybanans MKB är att säkerställa att fordonen kör med låg

hastighet. Andra åtgärder är att begränsa byggarbetena till dagtid och/eller att förse fönster med tilläggisolering.

Kommunalekonomiska konsekvenser

Den nya detaljplanen innebär inga kostnader för staden. Planen upprättas med normalt förfarande och utförs med byggherremedverkan.

Tidplan

4:e kvartalet 2007	samråd och remiss över program
1:a kvartalet 2008	redovisning av programsamrådet i SBN
1:a kvartalet 2008	samråd och remiss över detaljplaneförslag
2:a kvartalet 2008	beslut om utställning i SBN
3:e kvartalet 2008	utställning
4:e kvartalet 2008	godkännande i SBN
1: a kvartalet 2009	antagande i KF

Laga kraft tidigast en månad efter antagande.

Medverkande

Följande personer har varit engagerade i arbetet som har genomförts under 2006-2007:

Vasakronan

Leif Garph	vVD, regionchef
Åsa Lange	marknadsområdeschef
Svante Torell	marknadsdirektör
Mats Enander	projektledare utvecklingsprojekt
Mikael Henning	projektledare

Stadsbyggnadskontoret

Arne Fredlund	planchef innerstadsavdelningen
Giuliana Conciauro	planhandläggare

Medverkande arkitektkontor

Scheiwiller Svensson Arkitektkontor AB
Sandell Sandberg arkitekter
Tengbom arkitekter (parallella uppdrag)

Medverkande landskapsarkitektkontor

Andersson Jönsson Landskapsarkitekt AB
Nivå landskapsarkitektur AB

Andra medverkande

Nyréns Arkitektkontor	antikvarisk konsekvensanalys
Tyréns AB	översiktlig MKB

Översiktlig miljökonsekvensbeskrivning

tillhörande program för kvarteret Vega 4 i Vasastaden, Stockholms stad S-Dp 2002-06939-54

November 2007

INNEHÅLL

SAMMANFATTNING	3
1. INLEDNING.....	5
2. OMRÅDESBESKRIVNING	7
3. PROGRAMFÖRSLAGET	8
4. KULTURMILJÖ OCH STADS BILD	11
5. NATURMILJÖ OCH REKREATION	16
6. TRAFIKBULLER.....	18
7. LUFTKVALITET	20
8. MARK OCH VATTEN	22
9. STÖRNINGAR UNDER BYGGSKEDET.....	24
REFERENSER.....	25

Denna miljökonsekvensbeskrivning ingår i samrådshandlingarna tillhörande detaljplaneprogram för kvarteret Vega 4 i Vasastaden, Stockholms stad.

Uppdragsgivare för arbetet är Vasakronan genom Mats Enander. Ansvarig för framtagandet av planhandlingarna är Giuliana Conciauro, Stockholms stadsbyggnadskontor.

Miljökonsekvensbeskrivningen har tagits fram av Tyréns med Marianne Klint som uppdragsansvarig och Jenny Grönesjö som MKB-utredare. För den antikvariska bedömningen svarar Hannah Schill, Nyréns Arkitektkontor. Foton har tagits av Jenny Grönesjö.

Internt uppdragsnummer: 215537

Intern sökväg: J:_uppdrag\215537\Teknik\N_Text\Översiktlig MKB kv Vega 2007-10-26.doc

Stockholm, 2007-10-29

Omslagsbild: Gamla Tekniska Högskolan, fasad mot Drottninggatan.

SAMMANFATTNING

Denna översiktliga miljökonsekvensbeskrivning tillhör planprogrammet för kvarteret Vega 4 i Vasastaden, Stockholms stad. Kvarteret innehåller kulturhistorisk värdefull bebyggelse bland annat Gamla Tekniska Högskolan. Programmet föreslår en nybyggnation inne på gården, ett underjordiskt garage samt utveckling av friytorna. Två förslag på utbyggnad presenteras, ett cirkulärt gårdshus av Scheiwiller Svensson Arkitektkontor och en större byggnad av Sandell Sandberg Arkitekter.

Den väsentligaste miljöaspekten, och den aspekt där de två utbyggnadsförslaget skiljer sig åt vad gäller påverkan, har bedömts vara kulturmiljön. För övriga aspekter bedöms konsekvenserna som små och de två utbyggnadsförslagen medför även snarlika konsekvenser.

Stadsbyggnadskontoret har bedömt att detaljplanens genomförande inte kan antas medföra betydande miljöpåverkan.

Kulturmiljö

Båda förslagen har kvaliteter och nackdelar där en del av nackdelarna vägs upp av förstärkta och tillkommande kvaliteter. Den nya bebyggelsen bedöms vara för stor för att fungera i kvarterets struktur. Även placeringen på Tekniska högskolans innergård är tveksam då detta ursprungligen varit en park som samgestaltats med byggnaden och är en del av det kulturhistoriska värdet. Om en byggnad skall uppföras på denna plats är det viktigt att upplevelsen av gårdsrummet och befintliga fasader finns kvar.

Att byggnadernas utformning skiljer sig markant från befintlig bebyggelse bedöms vara positivt eftersom det medför tydligt avläsbara tidsskikt. Kaféet ökar kvarterets offentliga karaktär vilket också är positivt.

Som helhet bidrar båda förslagen, så som de ser ut idag, till ett minskat kulturhistoriskt värde på fastigheten. Sandell Sandbergs större byggnad bedöms sammantaget medföra större negativa konsekvenser för kulturmiljön än Scheiwiller Svenssons cirkulära gårdshus. Med anpassning av bebyggelsen kan konsekvenserna för kulturmiljön dock minska. Att se över placering och storlek på byggnader, återställa gårdarnas ursprungliga karaktär, att se till att upplevelsen av gårdsrummet och befintliga fasader finns kvar i så stor utsträckning som möjligt samt se till att byggnaderna används för undervisning är viktiga åtgärder för att minska konsekvenserna för kulturmiljön.

Naturmiljö och rekreation

Båda förslagen medför att träden på Gamla Teknis innergård tas bort. Allén längs Kungstensgatan och kastanjen på den norra gården bedöms kunna vara kvar i båda alternativen, eventuellt krävs anpassning av det underjordiska garaget. I båda förslagen ersätts borttagen vegetation i och med att övriga delar av gårdarna blir park.

Även om andelen öppna ytor minskar i samband med en utbyggnad bedöms rekreationsvärdena på framför allt den norra gården öka, eftersom parkeringsplatserna försvinner och ersätts med uteservering och grönytor.

Buller

Båda förslagen bedöms medföra ökad trafik vilket innebär en ökning av bullernivåerna på omkringsliggande gator med som mest 1-2 dB(A). Den gata som får störst ökning har dock bullernivåer som ligger under det nationella riktvärdet om 55 dB(A) och risk för ökad bullerstörning bedöms som liten.

Luftkvalitet

Halterna av partiklar och kvävedioxid ligger under miljökvalitetsnormernas gränsvärden inom programområdet. Utbyggnaden genererar dock trafik som med största sannolikhet kommer att trafikera bland annat Tegnérgatan där halterna av partiklar överskrider normen. Det rör sig dock om en marginell påverkan.

Mark och vatten

Det underjordiska garaget kan påverka grundvattnet och närliggande byggnaders grundvattenberoende grundläggning. En geoteknisk och hydrologisk undersökning måste därför göras i det fortsatta planarbetet.

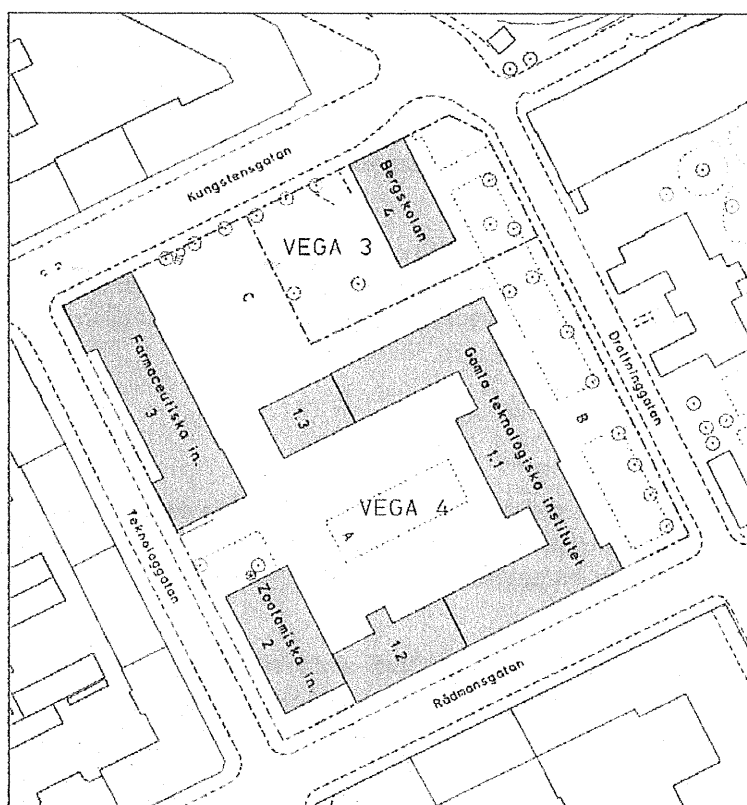
Programförslaget medför en minskning av trafikförorenat dagvatten i och med att markparkeringen försvinner och ersätts med ett underjordiskt garage.

1. INLEDNING

BAKGRUND OCH SYFTE

Vasakronan äger fastigheten Vega 4 som består av tre byggnader; Gamla Tekniska Högskolan, Farmaceutiska institutet samt f.d Zootomiska institutionen, se figur 1.1. Inom kvarteret ligger även Vega 3 (Bergskolan) som idag hyser Kungliga Skogs- och lantbruksakademin.

Stadsbyggnadskontoret har påbörjat arbetet med en ny detaljplan för kvarteret Vega 4 och inlett arbetet genom att ta fram ett förslag till program för planeringen. Syftet är att undersöka möjligheten att utveckla kvarteret Vega för kontors- och utbildningsändamål genom att bygga till det Gamla teknologiska institutet - Gamla Teknis - vid Drottninggatan. Inom ramen för planarbetet skall även friytorna inom kvarteret utvecklas. En förutsättning är att all parkering ordnas i ett underjordiskt garage.

Figur 1.1. Programområdet kvarteret Vega. Källa: Stockholms stadsbyggnadskontor.

MKB I DETALJPLANEARBETET

I plan- och bygglagen (PBL) och miljöbalken finns krav på miljökonsekvensbeskrivningar (MKB) för de detaljplaner som kan antas leda till en betydande miljöpåverkan när de genomförs.

Stadsbyggnadskontoret har bedömt att detaljplanens genomförande inte kan antas medföra betydande miljöpåverkan. En bedömning av planens miljöaspekter har ändå ansetts som ett nödvändigt beslutsunderlag i planprocessen. Det är således inte en MKB enligt miljöbalken men rapporten benämns ändå översiktlig MKB i enlighet med Stockholms stads rutiner.

Syftet med MKB:n är att lyfta fram miljöfrågorna i planprocessen så att de integreras i planarbetet. MKB:n ska även identifiera och redovisa de konsekvenser för miljö och hälsa som planens genomförande medför samt vid behov föreslå åtgärder.

Denna översiktliga MKB utgår från två förslag på byggnadsutformning. Detaljplanen kommer att medge förutsättningar för byggnation med vissa begränsningar men det är först i bygglovsskedet som den exakta utformningen av husen fastställs. Markutformningen skall dock säkerställas i ett kvalitetsprogram som komplement till detaljplane-förslaget. Kvalitetsprogrammet ingår som en del i överenskommelsen om exploatering mellan staden och byggherren. Programmet utgör ett instrument vid samordning av gestaltungsfrågor och skall utgöra ett stöd vid projektering, bygglov och genomförande samt förvaltning av området.

AVGRÄNSNING

Geografisk och tidsmässig avgränsning

Miljökonsekvensbeskrivningen omfattar hela programområdet som visas i figur 1.1. För de flesta aspekter måste MKB:n dock ha ett vidare perspektiv. Detta gäller exempelvis kulturmiljö, stadsbild, buller och luftkvalitet.

Förhållandena som beskrivs i denna MKB är avsedda att spegla de som kan förväntas råda några år efter planens genomförande, det vill säga runt 2015.

Väsentliga miljöaspekter

De väsentligaste aspekterna bedöms vara kulturmiljö och stadsbild. Miljöförvaltningen har bedömt att de väsentligaste miljöaspekterna att utreda är frågor rörande den lokala gårdsmiljön och transporter/trafikalstring samt garageanläggningens påverkan på grundvattnet.

ALTERNATIV

Nollalternativ

Konsekvenserna relateras till ett nollalternativ, det vill säga en framtida situation utan en nybyggnation inne på gården. Nollalternativet motsvara i princip dagens situation, vilket bland annat innebär att gårdsytorna är hårdgjorda och nyttjas för parkering.

Utformningsalternativ

De första skisserna för en utbyggnad inom kvarteret Vega 4 redovisade ny kontorsbebyggelse på gården till Gamla Teknis samt i öppningen mot Kungstensgatan. Efter diskussioner beslutades att ingen ny bebyggelse skulle prövas i öppningen mot Kungstensgatan.

Våren 2006 lät Vasakronan AB tre arkitektkontor utföra parallella uppdrag som stöd för programarbetet. Detta resulterade i att två förslag valdes ut för vidare bearbetning. Ett tredje förslag, från Tengbom arkitekter, ingår inte i programsamrådet. Detta alternativ innebar en rivning av Gamla Teknis låga gårdsflygel mot Rådmansgatan vilket bedömdes vara orealistiskt ur kulturmiljösynpunkt.

2. OMRÅDESBESKRIVNING

Programområdet ligger i Vasastaden. Kvarteret Vega omgärdas av Drottninggatan i öster, Rådmansgatan i söder, Teknologgatan i väster och Kungstensgatan i norr. I närområdet finns det gott om bostadsbebyggelse, men också en del kontor och handel.

Kvarteret består av två fastigheter, Vega 3 och Vega 4, se figur 1.1. Gamla Tekniska Högskolan utgör huvudbyggnaden på Vega 4. Byggnaden står idag tom och håller på att renoveras. Övriga byggnader utgörs av Farmaceutiska institutet i hörnet Teknologgatan/Kungstensgatan samt f.d. Zootomiska institutionen i hörnet Teknologgatan/Rådmansgatan. På Vega 3 finns en byggnad som rymmer Skogs- och lantbruksakademien.

Kvarteret består i övrigt av en förgård mot Drottninggatan samt två innergårdar som står i förbindelse med varandra, se figur 2.1. Gårdarna har i sen tid asfalterats och består i dag till största delen av parkeringsplatser. Den norra gården har dock fortfarande en del gröna ytor bestående av gräsmattor, buskar och träd.

Kvarteret har en öppen struktur då endast två av kvarterets fyra hus är sammanbyggda. Passage genom kvarteret är således möjlig mellan Teknologgatan, Kungstensgatan och Drottninggatan.

Figur 2.1. Programområdet och dess omgivning idag. Källa: Stockholms stadsbyggnadskontor.

Trafik

För att ta sig till programområdet med bil kan man antingen komma från Sveavägen eller från någon av gatorna Dalagatan, Västmannagatan eller Upplandsgatan. Många av gatorna runt programområdet är enkelriktade.

Trafiken på Kungstensgatan, Rådmansgatan och Drottninggatan, gator som gränsar till programområdet, uppskattas av Stockholms stads trafikkontor till ca 3000, 1500 respektive 4000 fordon/dygn. Teknologgatan har 700 fordon/dygn vid programområdet.

Kollektivtrafik

Tillgången till kollektivtrafik är mycket god, tunnelbanan ligger cirka 200 meter från kvarteret.

3. PROGRAMFÖRSLAGET

Programskissen utgår ifrån följande förutsättningar:

Kvarterets karaktär och kulturhistoriskt värde:

- Den kvarvarande offentliga karaktären som kvarteret besitter skall bevaras och förstärkas dels genom att bevara kvarterets öppna struktur med enskilda byggnader i parken dels genom att förstärka tillgängligheten inom kvarteret.
- Alla förändringar inom fastigheten, tillbyggnation och utveckling av gårdsytorna, skall utredas med utgångspunkt från kulturhistoriska inventeringar.

Gamla Teknis och det nya tilläget

- Gamla Teknis huvudbyggnad (1.1) bevaras (q) och befintliga byggnader anpassas till bebyggelsens kulturvärden (Q). Tillkommande bebyggelsen bör ges användningen S (skola), K (kontor).
- Ett tillägg skall i huvudsak studeras på Gamla Teknis innergård (A) så att de två lägre gårdsflyglarna (1.2,1.3) bevaras. Inom ramen för alternativ skall även en ny bebyggelse, som förutsätter att rivning av en (1.3) av de lägre gårdsflyglarna, prövas.
- Det nya tilläget skall ges en stark och attraktiv arkitektonisk utformning samt ta hänsyn till det arkitektoniska värde som den befintliga bebyggelsen besitter.

Utöver tillbyggnaden inne på gården medger programmet en garageanläggning i två/tre plan under gårdsytorna. Programmet anger även att friytorna ska utvecklas under förutsättning av garagebyggnationen möjliggörs.

Utbyggnadsförslag

Programförslaget presenterar två utbyggnadsalternativ som utgör resultatet av det bearbetade parallella uppdraget efter granskning av stadsbyggnadskontoret tillsammans med Vasakronan.

Förslag av Scheiwiller Svensson Arkitektkontor

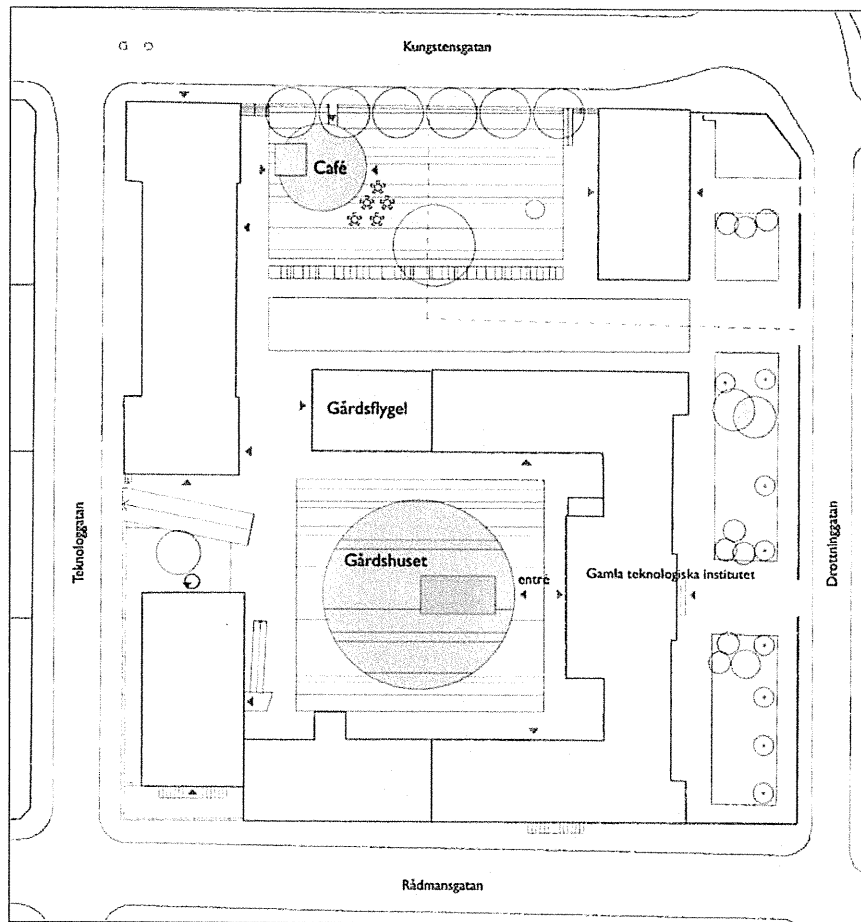
Grundförslaget (alternativ 1) utgörs av ett fristående cirkulärt gårdshus i glas på den södra gården till Gamla Teknis. Byggnaden har fyra våningar och höjden ligger under Gamla Teknis takfot mot gården, se figur 3.1.

Gården mot Kungstensgatan utvecklas till trädgård, med en mindre cirkulär glasbyggnad med entré från gatan. Den mindre byggnaden är tänkt att bli café med trädgårdsservering på gården. BTA för de två byggnaderna är 2 910 m².

En alternativ utformning av Scheiwiller Svenssons förslag innebär att den norra gårdstillbyggnaden till Gamla Teknis (1.3) rivs och ersätts med en ny gårdsflygel (alternativ 2). Den nya byggnaden utgörs av en 4-våningsbyggnad i modern glasarkitektur. Husets sektion återspeglas exakt Teknologiska Institutets storlek och våningshöjderna läggs exakt som i det gamla huset. BTA för den nya gårdsflygeln är 1030 m², 300 m² större än befintlig gårdsflygel.

Ett underjordiskt garage med 173-230 parkeringsplatser byggs under gården. Garaget angörs från Teknologgatan. All parkering i markplan tas bort.

De delar av södra gården som inte bebyggs är tänkta att utformas med en grön, planterad yta kring den nya byggnaden och grusytor längs befintlig byggnader. Norra gården utvecklas till en allmän park. Den befintliga kastanjen och trädraden mot Kungstensgatan bevaras.

Figur 3.1. Scheiwiller Svenssons förslag på utformning av bebyggelse. Källa: Scheiwiller Svensson Arkitektkontor.

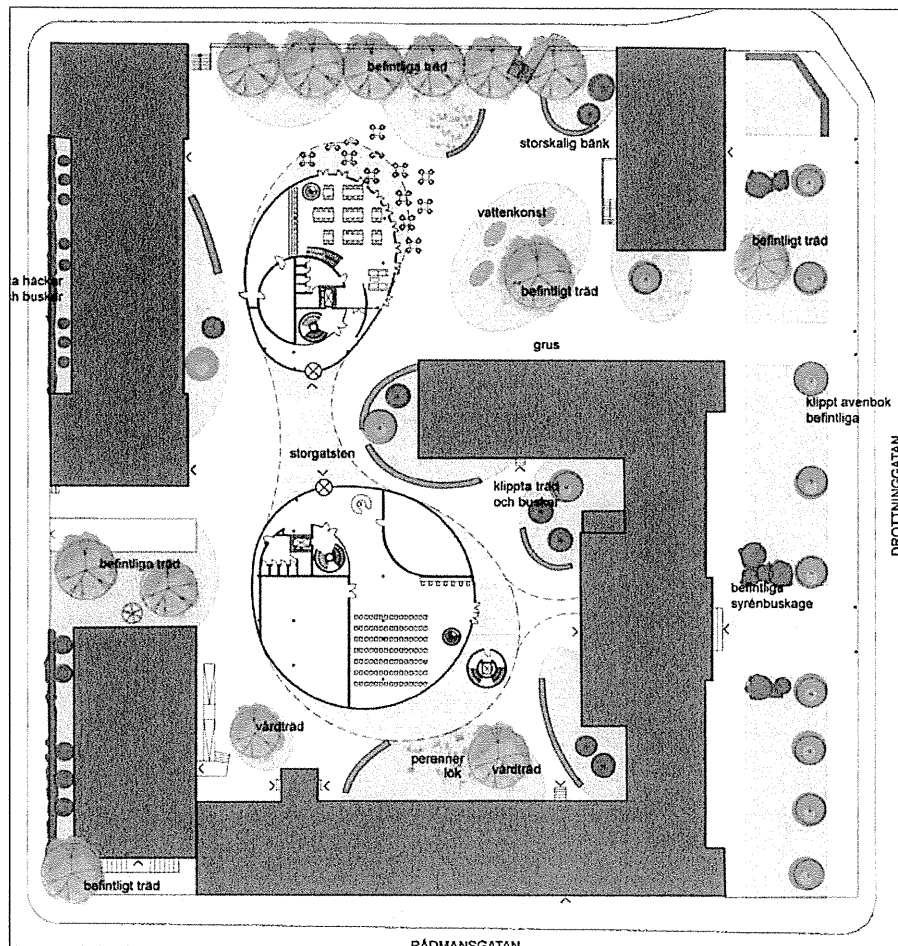
Sandell Sandberg arkitekter

Förslaget utgörs av en fristående och böljande byggnad i glas som byggs på båda gårdarna. Byggnaden har fyra våningar och höjden ligger under Gamla Teknis takfot mot gården, se figur 3.2. Rivning av den norra gårdstillbyggnaden (1.3) till Gamla Teknis krävs.

Byggnaden har en öppning i markplan i mittpartiet vilket medger ett flöde genom kvarteret. Bottenvåningen är indragen. Illustrationerna visar en byggnad i glas. BTA i byggnaden är 5965 m².

Ett underjordiskt garage med 240 parkeringsplatser byggs under gården. Garaget angörs från Teknologgatan. All parkering i markplan tas bort.

Kring den nya byggnaden planeras grusytor, gatstensbeläggningar, gräsytor och planteringar. Den befintliga kastanjen och trädraden mot Kungstensgatan bevaras.

Figur 3.2. Sandell Sandbergs förslag på utformning av bebyggelse. Källa: Sandell Sandberg arkitekter.

Trafik

Nybyggnationen av kontor och undervisningslokaler enligt planförslaget innebär en trafikökning, även om kollektivtrafikförbindelsen här är god. Man kan beräkna tillkommande trafikflöde utifrån antal parkeringsplatser i garaget. Kontorsytan varierar mellan 3000-6000 m² i de två förslagen och antalet ytterligare parkeringsplatser med 50-120 stycken. Förutsatt att varje parkeringsplats alstrar 5 fordonsrörelser per dag kommer den totala ökningen av trafik att bli 600 fordonsrörelser/dygn fördelat på omkringliggande gator.

Programförslaget kommer att medföra en viss ökning av trafikmängden på omkringliggande gator. Bedömningen av trafikflödena är gjorda utifrån dagens enkelriktningar och medför 100-300 fordon/dygn eller 5-10 % ökning av trafiken på alla gator utom Teknologgatan, där den relativa ökningen blir större.

Trafikökningen på Teknologgatan vid programområdesgränsen blir ca 300 fordonsrörelse/dygn, under de ovan nämnda förutsättningarna. Det innebär att ökningen där blir relativt stor (ca 40 %), eftersom dagens trafikmängd är liten, 700 fordon/dygn.

Kollektivtrafik

Tillgången till kollektivtrafik är mycket god, vilket utgör en förutsättning för högt kollektivtrafikresande för tillkommande anställda. Tunnelbanan ligger cirka 200 meter från kvarteret. Citybanan beräknas vara färdigbyggd 2017 och då finns även en pendeltågsstation på 400 meters avstånd.

4. KULTURMILJÖ OCH STADSBILD

Stadsmiljön är ett levande kulturarv, ett arkiv som berättar om politisk och ekonomisk historia och teknisk utveckling, om nöje och sällskapsliv, om tankar och ideal under olika tider. Den utgör en helhet där de olika skikten eller årsringarna berättar sin historia och om sina människor.

BEDÖMNINGSGRUNDER

Riksintresse för kulturmiljövården: Stockholms innerstad med Djurgården

Högscoleområdet runt Observatorielunden ingår i ett område av riksintresse för kulturmiljövården enligt 3 kapitlet miljöbalken. Det innebär att det bedöms ha så höga kulturvärden att det är av vikt för hela landet. Exploateringsföretag och andra ingrepp i miljön får komma till stånd bara om det kan ske på ett sätt som inte påtagligt skadar kulturvärdena.

Högscoleområdet kring Observatorielunden utgör en särskilt utpekad del i riksintresseområdet. Värdebeskrivningen betonar ”det vetenskapliga, intellektuella och religiösa livets byggnader och miljöer. Observatoriet, den gamla tekniska högskolan och byggnader och miljöer som hör samman med det gamla universitetsområdet”.

Byggnadsminnen, kulturhistoriskt värdefulla byggnader

På fastigheten Vega 4 har två av byggnaderna skydd som byggnadsminnen enligt kulturminneslagen; huvudbyggnaden Gamla Tekniska Högskolan och laboratoriebyggnaden i hörnet Kungstensgatan/Teknologgatan. Även tomten ingår i byggnadsminnesförklaringen. Följande skyddsföreskrifter gäller för fastigheten:

1. Byggnaderna får inte rivas eller till sitt yttre byggas om eller på annat sätt förändras.
2. I byggnadernas inre får ingrepp inte göras i stomme, ursprunglig planlösning eller äldre fast inredning.
3. Byggnaderna skall underhållas så att de inte förfaller. Vård- och underhållsarbeten skall utföras med traditionella byggnadsmaterial, färger och metoder på ett sådant sätt att det kulturhistoriska värdet inte minskar.
4. Tomten får inte ytterligare bebyggas och ska hållas i sådant skick att miljöns utseende och karaktär inte förvanskas.

Gamla Tekniska Högskolan är blåmärkt i Stockholms stadsmuseums och Stockholms stads kulturhistoriska klassificering. Det är den högsta klassificeringen och fastigheten har bedömts ha kulturhistoriska värden motsvarande fordringarna på byggnadsminnen enligt kulturminneslagen.

Även Kungliga Skogs- och Lantbruksakademien, inom kvarteret Vega 3, är ett byggnadsminne och är blåklassad.

De två andra byggnaderna inom kvarteret, Laboratoriebyggnaden och Zootomiska institutionen är grönmärkta vilket innebär att de bedömts vara fastigheter med bebyggelse som är särskilt värdefull från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt. På andra sidan Drottninggatan ligger ”Spökslottet” även det ett byggnadsminne och en blåmarkerad fastighet.

En tillbyggnad till ett byggnadsminne förutsätter Länsstyrelsens tillstånd och ändring av föreskrifterna för byggnadsminnet.

Fornlämningar

Programområdet ligger utanför det stora fornlämningsområdet i centrala Stockholm, men vid olika tillfällen har fynd gjort i området runt Observatoriekullen och därför kan sanno-

likt kulturlager från äldre bebyggelse påträffas i samband med schaktning inom området. Fornlämningar och kulturlager är skyddade enligt kulturminneslagen.

Värdebärare

För att bedöma hur kulturmiljön påverkas i de olika alternativen, behöver miljöns påverkan analyseras avseende påverkan på miljöns värdebärare. Med värdebärare avses betydelsefulla element i miljön som är av avgörande betydelse för miljöns helhetskvalitet. För Vega 4 har följande värdebärare identifierats:

- Institutionsbyggnaden Tekniska Högskolan och dess flyglar samt byggnadens ursprungliga exteriöra detaljer
- Den byggnadsminnesskyddade miljön kring Tekniska Högskolan, dess institutionskaraktär samt sammanhang med övriga institutioner i området
- Kvarterets öppna karaktär som skiljer det från kringliggande slutna kvartersbebyggelse.
- Farmaceutiska institutets ursprungliga fasad och karaktär av institutionsbyggnad samt Zootomiska institutets formspråk och arkitektoniska kvaliteter
- Parkkaraktären på norra gården och de höga träden utmed mot Kungstensgatan.
- Förgårdskaraktären mot Drottninggatan med träd, gräsmattor och stenläggning.

HISTORIK OCH NULÄGE

Området runt Observatoriekullen berättar om Stockholms utveckling som vetenskaps- och lärdomsstad, om framväxten av utbildningsinstitutioner och om den fysiska och sociala miljön som hörde samman med dessa. Stockholms observatorium stod klart 1753. Nästa institution utgjordes av Teknologiska institutet (Gamla Tekniska Högskolan) som stod klar 1863, och kort därefter Bergsskolan (på Vega 3). Dessa tre byggnader är således de äldsta i det som utvecklades till ett betydande högskoleområde kring Drottninggatan/Norrtullsgatan och Odengatan. Gamla Tekniska Högskolan har fungerat som förebild för andra större skol- och sjukhusbyggnader.

Lärdomsbyggnaderna skiljer sig i generell utformning från övrig bebyggelse i stadsdelen. Närmiljön är parkliknande och många har ett tillbakadraget läge i gatulinjen. Ett rektangulärt formspråk dominerar i kvartersbildning och i enskilda byggnader. Avvikande formspråk finns dock representerade i stadsbibliotekets runda form liksom Handelshögskolans norra flygels runda mittparti.

Gamla Tekniska Högskolan

Huvudbyggnaden är uppförd i putsat tegel i tre våningar med huvudfasad mot Drottninggatan och flyglar in mot tomten. Byggnaden var tänkt att kunna utvidgas vid behov och därför saknade flyglarnas gavlar fönster och entréer. Till flygeln mot Rådmansgatan byggdes redan från början en förlängning i en våning. Den norra flygeln byggdes till 1896, även den en byggnad i tre våningar, dock betydligt lägre än huvudbyggnaden. Mot gården är huvudbyggnadens och flyglarnas fasader enklare utförda utan utsmyckningar.

Tillbyggnaden till den norra flygeln har två fönsterrader på den norra fasaden och tre fönsterrader på den södra fasaden (in mot gården). De två nedersta fönsterraderna in mot gården är inte ursprungliga utan ursprungligen hade även denna fasad två fönsterrader. I övrigt har huvudbyggnaden kvar ursprungliga exteriördetaljer. Den norra flygelns tillbyggnad uppfördes för att användas som materialprovningsanstalt, senare Statens provningsanstalt. Det ger byggnaden ett samhällshistoriskt värde. Då byggnaden har byggts om både exteriört och interiört har dock dess historiska värde minskat.

Ursprungligen bestod gårdarna av planteringar med omgärdade grusgångar men idag används gårdarna huvudsakligen som parkeringsplats. Mindre grönytor med några större träd på varje gård finns dock kvar.

KTH flyttade från området 1917. Vega 4 fortsatte dock att utgöra undervisningslokaler fram till 1977. Sedan dess har lokalerna disponerats för kontorsändamål. Idag står de tomma och är under renovering.

NOLLALTERNATIV

Ingen förändring jämfört med nuläget.

PROGRAMFÖRSLAGET

Scheiwiller Svenssons utbyggnadsförslag

Förslaget innehåller två varianter; med och utan rivning av den norra flygeltillbyggnaden. Om flygeln rivs så ersätts den med en ny tillbyggnad som exakt återspeglar Teknologiska Institutet storlek, i en tänkt förlängning.

Placeringen och storleken på den byggnad som föreslås i huvudbyggnadens gårdsrum får negativa konsekvenser för kulturmiljön. Storleken gör att byggnaden konkurrerar med huvudbyggnaden och skymmer större del av huvudbyggnaden från Teknologgatan. Det minskar det kulturhistoriska värdet då institutionskaraktären är en av de bärande kulturhistoriska kvaliteterna och denna främst bärs av huvudbyggnaden. Sammantaget gör byggnadens storlek och placering att institutionsmiljön blir otydlig, vilket är negativt.

Placeringen av en byggnad i huvudbyggnadens gårdsrum är överhuvudtaget tveksamt då detta ursprungligen varit en park som samgestaltats med byggnaden och är en del av det kulturhistoriska värdet i egenskap av parkrum.

Det cirkulära gårdshuset medför dock att upplevelsen av gårdsrummet och befintliga fasader delvis kan tas till vara i och med att delar av huvudbyggnaden kommer synas från entrén på Teknologgatan. Byggnaden är fristående från huvudbyggnaden och medger visuell kontakt från sidorna vilket medför att gårdsrummet kan upplevas i promenad runt gårdshuset.

De två cirkulära byggnader är fristående och ges en modern gestaltning, vilket är positivt, eftersom det tydliggör dem som tillägg i den befintliga miljön och gör tidsskikten tydligt avläsbara.

Från Kungstensgatan bevarar förslaget mycket av kvarterets öppna karaktär och det sammanhållna institutionskvarterets struktur är fortfarande läsbar vilket är positivt för det kulturhistoriska värdet. Det mindre husets funktion som kafé förstärker den offentliga prägeln, vilket är positivt.

De båda cirkelformade byggnadernas form knyter inte an till de befintliga institutionsbyggnadernas form och gestaltning. Den cirkelrunda byggnadsformen kan dock återfinnas i andra byggnader såsom Stadsbiblioteket och i en Handelshögskolans flyglar.

De nya byggnadernas höjd har anpassats till höjden på huvudbyggnaden och de kommer därmed inte att sticka upp ovanför befintlig bebyggelse. Detta bedöms vara viktigt för att de tillkommande byggnaderna genom sin höjd inte konkurrerar ut de ursprungliga.

Om den norra flygeltillbyggnaden rivs så bedöms det påverka det kulturhistoriska värdet negativt. Byggnaden är dock ombyggd vilket minskat dess samhällshistoriska värde och därmed bedöms rivningen kunna motiveras om särskilda skäl föreligger och andra delar av det kulturhistoriska värdet samtidigt stärks. Den nya tillbyggnaden placering och utformning inordnar sig i kvarterets struktur vilket gör att de befintliga byggnaderna fortfarande är synliga och kvarterets struktur läsbar. Detta bedöms medföra en mindre påverkan på kulturmiljön.

I gårdsrummet mot Kungstensgatan kan större delen av parkmarken bevaras, något som är positivt för det kulturhistoriska värdet. Det är även positivt att parkeringen i markplan försvinner. Gårdsmiljön har utformats som rektangulära ytor med låg plantering och

grusade ytor i stram indelning, vilket bedöms innebära att den ursprungliga rumsliga parkkaraktären minskar.

Garaget är underjordiskt men har ändå en viss negativ påverkan på kulturmiljön. Garage-nedfarten bedöms bilda en barriär mellan gaturum och gårdsrum, effekten mildras dock av en förhållandevis diskret utformning. Garaget riskerar dock att medföra att några träd mot Kungstensgatan tas bort.

Sammanfattande bedömning av Scheiwiller Svenssons utbyggnadsförslag

Förslaget har både förtjänster och nackdelar. Sammantaget bedöms dock förslaget minska det kulturhistoriska värdet jämfört med nuläget och nollalternativet.

De negativa konsekvenserna beror framför allt på den stora byggnadens placering och storlek. Om en byggnad skall uppföras på Gamla Teknis gårdsrum är den föreslagna formen dock tillämpligt för att upplevelsen av gårdsrummet och befintliga fasader skall tas till vara. Den mindre byggnaden bedöms ha en volym gör att den fungerar i den befintliga strukturen. Den nutida utformningen av de tillkommande byggnaderna är positiv då det medför tydliga tidsskikt. Kaféfunktioner förhöjer den offentliga prägeln i kvarteret vilket är positivt.

En eventuell rivning av norra flygeltillbyggnaden med ersättande nyttillbyggnad får måttliga negativa konsekvenser eftersom den nya byggnaden har en storlek, utformning och placering som gör den till ett fungerande tillägg i den befintliga strukturen.

Garageunderbyggnaden får konsekvenser som gör att det kulturhistoriska värdet på fastigheten minskar något.

Sandell Sandbergs utbyggnadsförslag

Rivningen av den norra flygeln bedöms påverka det kulturhistoriska värdet negativt. Byggnaden är dock ombyggd vilket minskat dess samhällshistoriska värde och därmed bedöms rivningen kunna motiveras om särskilda skäl föreligger och andra delar av det kulturhistoriska värdet samtidigt stärks.

Placeringen och storleken på den byggnadsdel som föreslås i huvudbyggnadens gårdsrum får negativa konsekvenser för kulturmiljön. Den nya byggnaden konkurrerar med huvudbyggnaden i sin storlek. Nybyggnaden kommer att dominera gårdsrummet vilket gör att dagens huvudbyggnad får konkurrens om statusen som huvudbyggnad i kvarteret. Den nya byggnaden kommer även att skymma huvudbyggnaden och gården från Teknologgatan vilket minskar institutionskaraktären i kvarteret. Detta bedöms minska det kulturhistoriska värdet då institutionskaraktären är en av de bärande kulturhistoriska kvaliteterna och denna främst bärs av huvudbyggnaden i sin egenskap av huvudbyggnad, första byggnad i kvarteret och näst observatoriet den första institutionsbyggnaden i stadsdelen.

Förslaget medför att större delen av upplevelsen av gårdsrummet och befintliga fasader försvinner från entrén på Teknologgatan. Det är i princip endast en mindre del av den låga södra flygeln som kommer synas från entrén. Byggnaden är fristående från huvudbyggnaden och medger visuell kontakt från sidorna vilket medför att gårdsrummet kan upplevas i promenad runt gårdshuset.

Kvarterets öppenhet och offentliga karaktär behålls delvis i förslaget och då främst mot Kungstensgatan där sikten in i det närmsta gårdsrummet bevaras. Den öppna karaktären tas delvis tillvara genom att den nya byggnaden är helt fristående och att den har en passage i bottenvåningens smalare del. Det offentliga rummet på fastigheten minskar dock genom att den nya byggnaden tar upp en stor del av de ursprungliga gårdsrummen. Kaféet i den mindre delen av byggnaden ökar kvarterets offentliga karaktär vilket är positivt.

Byggnadens organiska form knyter inte an till de befintliga institutionsbyggnadernas karaktär utan har en för kvarteret avvikande form och gestaltning. Därmed visas tydligt

att byggnaden inte hör samman med de äldre byggnaderna vilket gör de båda tidsskikten tydligt avläsbara vilket i detta fall bedöms vara positivt för miljön

Den nya byggnadens höjd har anpassats till höjden på huvudbyggnaden och den kommer därmed inte att sticka upp ovanför befintlig bebyggelse. Detta bedöms vara viktigt för att byggnadens genom sin höjd inte konkurrerar ut de ursprungliga.

I gårdsrummet mot Kungstensgatan kan större delen av parkmarken bevaras, något som är positivt för det kulturhistoriska värdet. Det är även positivt att parkeringen i markplan försvinner. Den nya gestaltningen av innergårdarna bedöms dock ett steg bort från den ursprungliga parkkaraktären.

Garaget är underjordiskt men har ändå en viss negativ påverkan på kulturmiljön Garage-nedfarten bedöms bilda en barriär mellan gaturum och gårdsrum, effekten mildras dock av en förhållandevis diskret utformning. Garaget riskerar att medföra att några träd mot Kungstensgatan samt träd på förgårdsmarken tas bort. Garaget kommer även att kräva ett utrymningstorn som mynnar på förgårdsmarken.

Sammanfattande bedömning av Sandell Sandbergs utbyggnadsförslag

Sammantaget bedöms förslaget minska fastighetens kulturhistoriska värde jämfört med nuläget och nollalternativet.

De negativa konsekvenserna beror framför allt på att den nya byggnaden är för stor för att fungera i kvarterets befintliga struktur. Även dess placering är tveksam ur kulturhistorisk synpunkt. Den nutida utformningen av den tillkommande bygganden är dock positiv då den medför tydliga tidsskikt. Kaféanvändningen i bottenvåningen på den nya byggnaden ökar den offentliga karaktär vilket är en positiv förstärkning av kvarterets offentliga prägel.

Garageunderbyggnaden får konsekvenser som gör att det kulturhistoriska värdet på fastigheten minskar något.

Jämförande bedömning

Båda förslagen har kvaliteter och nackdelar där en del av nackdelarna vägs upp av förstärkta och tillkommande kvaliteter. Som helhet bidrar dock båda förslagen, så som de ser ut idag, till ett minskat kulturhistoriskt värde på fastigheten. Sandell Sandbergs förslag bedöms sammantaget medföra större negativa konsekvenser för kulturmiljön än Scheiwiller Svenssons förslag.

ANPASSNING OCH ÅTGÄRDER

När det gäller byggande i kulturhistoriskt värdefulla miljöer är placering, volym, utformning och materialval mycket viktiga. Det är viktigt att man i det fortsatta arbetet tar fasta på och tar med sig en hög kvalitet i utförandet.

Placering och storlek på byggnad i huvudbyggnadens gårdsrum bör ses över. Om en byggnad ska uppföras på denna plats bör byggnadens volym minskas. Om en byggnad skall uppföras på Gamla Teknis gårdsrum är det dock viktigt att upplevelsen av gårdsrummet och befintliga fasader finns kvar.

Att återställa gårdarnas ursprungliga karaktär skulle minska de negativa konsekvenserna. Träden bör i största mån bevaras och det vore bättre med en utformning av gårdsmiljön som anknyter till den gamla ursprungliga parkmiljön. För att kunna spara så många träd som möjligt bör placeringen av det underjordiska garaget studeras vidare.

Den norra flygeltillbyggnaden bör vara kvar och restaureras samt återställas till ursprunglig exteriör och planlösning.

Befintlig samt tillkommande bebyggelse bör användas för undervisning eftersom det skulle stärka det kulturhistoriska värdet då institutionskaraktären är en av miljöns huvudkvaliteter. Detta stöds av programförslaget.

5. NATURMILJÖ OCH REKREATION

BEDÖMNINGSGRUNDER

Stockholms grönkarta

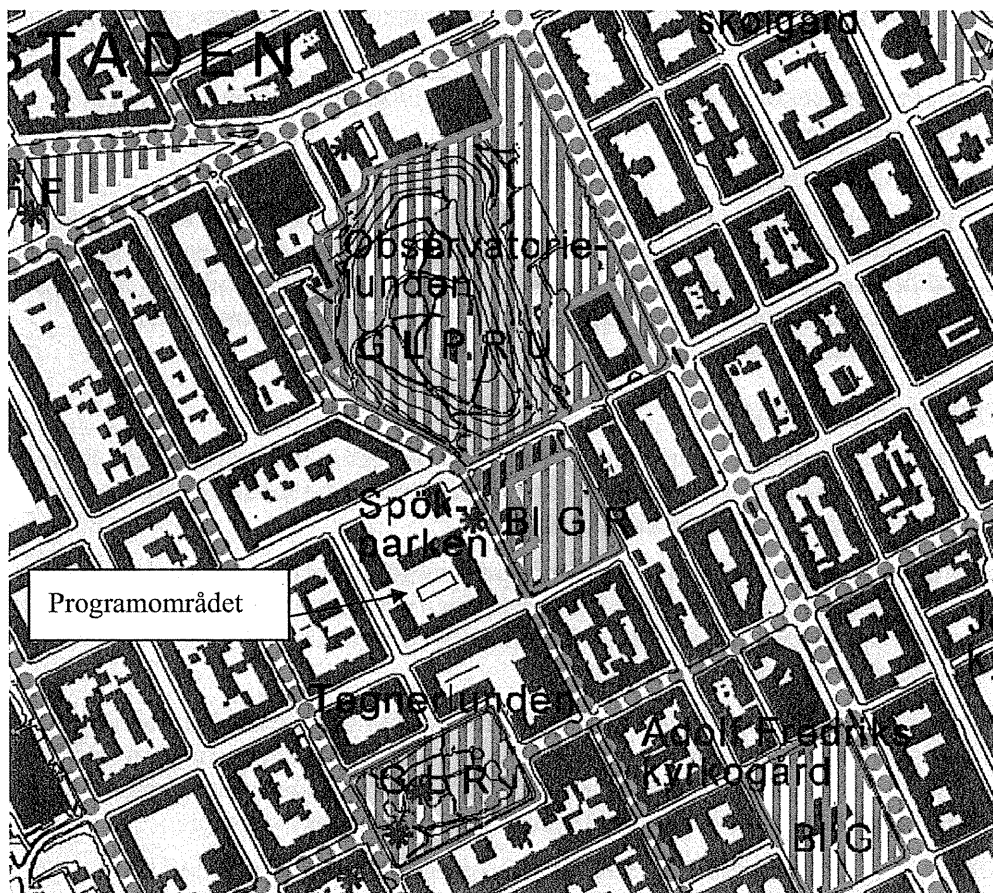
Stockholms grönkarta (2004) är ett planeringsunderlag för grönsstrukturen i staden. Den visar översiktligt var det finns ekologiska, sociala och kulturella värden. Grönkartan har ingen rättsverkan, men utgör underlag för översiktliga överväganden t ex i detaljplaners programskeden.

Biotopskydd enligt miljöbalken

Alléer skyddas av biotopskydd enligt 7 kap miljöbalken (1998:808) och förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. För att få ta bort en allé krävs dispens från länsstyrelsen.

NULÄGE

Programområdet gränsar till parkområdet i Observatorielunden i norr och Spökparken i öst. Söder om programområdet ligger Tegnérunden. Dessa parkmiljöer har både höga ekologiska och sociala värden enligt Stockholms grönkarta, se figur 9.1. De träd som finns inom programområdet kan därför ha en viss betydelse som spridningskorridor för t ex småfåglar mellan dessa grönområden.

Figur 9.1. Utdrag ur Stockholms grönkarta. Grön markering betyder höga ekologiska värden, grön skraffering betyder höga sociala värden och gröna prickar betyder viktiga stråk. Källa: Stockholms stad.

Idag består innergården i kvarteret av till stor del hårdgjorda parkeringsytor samt en del större träd, se figur 2.1. På Gamla Tekniska Högskolans innergård står två lindar och en kastanj. På den norra sidan om Gamla Tekniska Högskolan, inom fastigheten Vega 3, finns en gammal grov kastanj som berörs av programförslaget. Längs Kungstensgatan finns en allé av lindar. Vid Drottninggatan, mittemot Spökparken, finns ett grovt träd markerad på Stockholms Stads grönkarta. Detta träd är dock nedtaget.

Rekreation

Programområdets funktion som rekreationsområde är troligtvis begränsad. Däremot har omkringliggande parker höga rekreationsvärden. Trädallén längs Kungstensgatan skapar förbindelser mellan närliggande parkytor. Drottninggatan utgör ett viktigt stråk i staden.

Mängden friytetillgång i omkringliggande områden är liten, enligt Stockholms grönkarta. Det innebär att det finns ett behov av att stärka grönstrukturen i området.

NOLLALTERNATIV

Nollalternativet innebär ingen förändring jämfört med dagens läge.

PROGRAMFÖRSLAGET

Naturmiljö

Samtliga träd på Gamla Tekniska Högskolans innergård behöver tas bort för att ge plats åt tillkommande bebyggelse. Detta gäller för båda utbyggnadsförslagen. Lindallén längs Kungstensgatan bedöms kunna påverkas av det underjordiska garaget i båda alternativen. Risk finns att minst två träd i allén behöver tas bort. I Sandell Sandbergs förslag föreslås en garagebyggnad under förgårdsmarken till Tekniska Högskolan och detta kan medföra att ett antal träd på förgårdsmarken måste tas bort.

Den stora kastanjen intill Vega 3 kan dock bevaras i båda alternativen. Kastanjen kan ha förhöjda värden, eftersom många arter av insekter, mossar och lavar är knutna till gamla träd och det är därmed positivt att detta träd bevaras.

Båda utbyggnadsförslaget presenterar förslag på utformning av parkmiljön, med träd och buskar. Därmed ersätts den vegetation som tas bort.

Rekreation

Även om andelen öppna ytor minskar i samband med en utbyggnad bedöms rekreationsvärdena på framför allt den norra gården öka, eftersom parkeringsplatserna försvinner och ersätts med uteservering och grönytor.

ANPASSNING OCH ÅTGÄRDER

Utformningen av det underjordiska garaget bör ses över i båda alternativen. Utgångspunkt bör vara att inte påverka träd. Görs detta bedöms de två alternativen som likvärdiga ur naturmiljösynpunkt.

Träden längs Kungstensgatan, liksom kastanjen, bör skyddas under byggtiden. Detta kan exempelvis ske genom att träden inhägnas.

Vid utformning av utemiljön bör borttagna träd ersättas med nyplanteringar för att förstärka/kompensera sambandet mellan grönytor i omkringliggande parker.

6. TRAFIKBULLER

BEDÖMNINGSGRUNDER

Ljudklassning av kontor enligt svensk Standard

I svensk standard SS 02 52 68 anges värden för ljudklassning av kontor. Standarden innehåller tre klasser A/B, C och D där minst ljudklass C bör eftersträvas. För kontor finns inga krav på begränsning av trafikbuller utomhus. Riktvärden för kontor redovisas i tabell 6.1.

Tabell 6.1. Ljudklassning av kontor enligt svensk standard

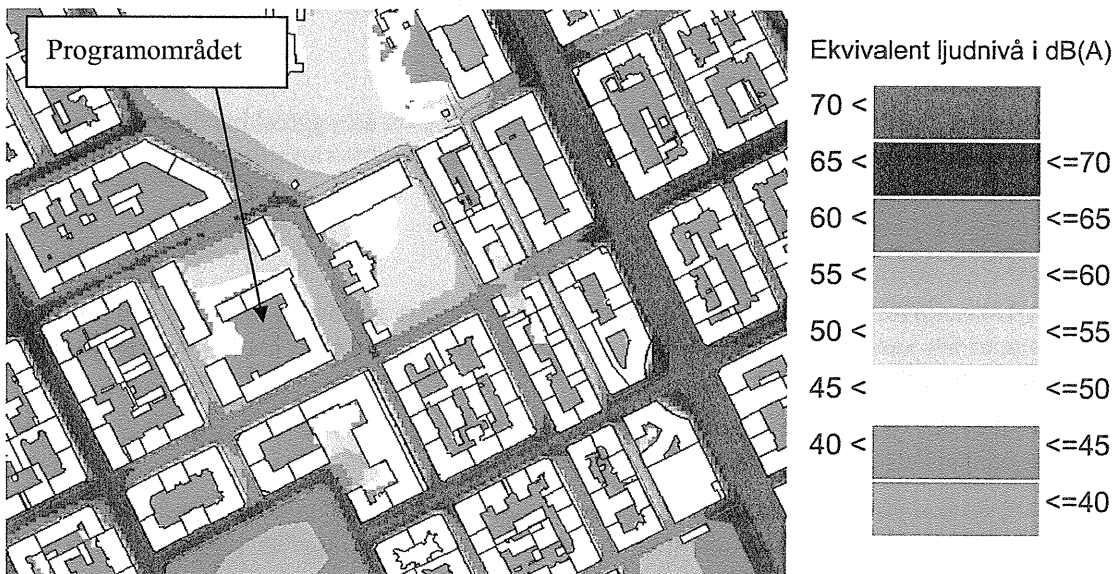
Typ av utrymme	Högsta trafikbullernivå dB(A)			
	Ljudklass A/B		Ljudklass C	
	Ekvivalent nivå	Maximal nivå	Ekvivalent nivå	Maximal nivå
Kontorsrum, mindre konferensrum samtalsrum, vilrum, reception	35	50	40	55

NULÄGE

Ljudnivån på gårdssidan i kvarteret Vega är mellan 40-45 dB(A) på den södra gården och 45-60 dB(A) på den norra gården.

De ekvivalenta ljudnivåerna vid kvarteret Vega och omkringliggande kvarter ligger till övervägande del mellan 55-70 dB(A). Högst är nivåerna på Tegnégatan. De lägsta nivåerna finns på Teknologgatan som har mellan 45-50 dB(A).

Andelen boende som känner sig bullerstörda i Stockholms stad är 15 %.

Figur 6.1. Trafikbuller inom programområdet och dess omgivning. Källa: Stockholms stads miljöförvaltning.

NOLLALTERNATIVET

Ingen större förändring jämfört med nuläget.

PROGRAMFÖRSLAGET

Trafikbuller vid befintliga bostäder

Den ökade trafiken till och från garaget medför en ökning av bullret. 33 % ökning av trafiken brukar leda till att ljudnivån ökar med 1 dB(A) ekvivalentnivå och en fördubbling av trafiken till 3 dB(A) ökning av ekvivalentnivån. Den ökning av ljudnivån på omkringliggande gator som planen orsakar kommer därmed att bli 0-1 dB(A) ekvivalentnivå, förutom för Teknologgatan, där trafikbullret kan öka med 1-2 dB(A).

Eftersom ljudnivån vid fasad på omkringliggande gator redan idag till övervägande del överskrider 55 dB(A) är naturligtvis en ökade ljudnivå inte önskvärd, även om den är mindre än 1 dB(A). En förändring med 1 dB(A) brukar emellertid anges som en förändring som inte är hörbar. Ny information från Vägverket redovisar dock att för varje dB(A) starkare buller ökar störningarna med 20 %.

Trots en ökning med 1-2 dB(A) på Teknologgatan kommer bullernivåerna vid fasad att ligga under 55 dB(A) som utgör det nationella riktvärdet vid nybyggnation.

Hur bullerökningen kommer att upplevas av de boende på Teknologgatan och andra gator beror till stor del på när på dygnet trafikrörelserna äger rum. En trafikökning nattetid upplevs mer störande än om den äger rum under rusningstrafik morgon och kväll. Trafik till kontor och undervisningslokaler enligt programförslaget förutsätts i huvudsak ske under dagtid. Risk för ökad bullerstörning bedöms därmed som liten.

Trafikbuller vid planerad kontorsbebyggelse

Eftersom den planerade användningen är kontor ställs endast krav på ljudnivån inomhus. Med god ljudisolering kan krav på ljudnivåer enligt svensk standard för kontor och hotell klaras och god ljudmiljö inomhus uppnås.

BEHOV AV ÅTGÄRDER ELLER ANPASSNING

Inga åtgärder föreslås.

7. LUFTKVALITET

BEDÖMNINGSGRUNDER

Miljökvalitetsnormer för luft

Miljökvalitetsnormer är bindande nationella föreskrifter vilka ska spegla den lägsta godtagbara luftkvaliteten som människa och miljö tål enligt befintligt vetenskapligt underlag.

För närvarande finns miljökvalitetsnormer gällande utomhusluft för kvävedioxid, partiklar (PM10), bensen, kolmonoxid, svaveldioxid och bly. I trafikmiljö är framför allt kvävedioxid, partiklar och bensen relevanta att undersöka. SLB:s beräkningar har visat att man klarar miljökvalitetsnormens krav för bensen i hela Stockholmsregionen 2003 och därför behandlas inte bensen ytterligare.

Enligt plan- och bygglagen (PBL 2 kap 2§) får planläggning inte medverka till att en miljökvalitetsnorm överträds.

För kvävedioxid och partiklar är dygnsmedelvärdet det dimensionerande värdet och i redovisningen nedan är det alltid detta värde som åsyftas.

Kvävedioxid

Dygnsmedelvärdet får inte överskrida $60 \mu\text{g}/\text{m}^3$ mer än 7 dygn per år.

PM10¹

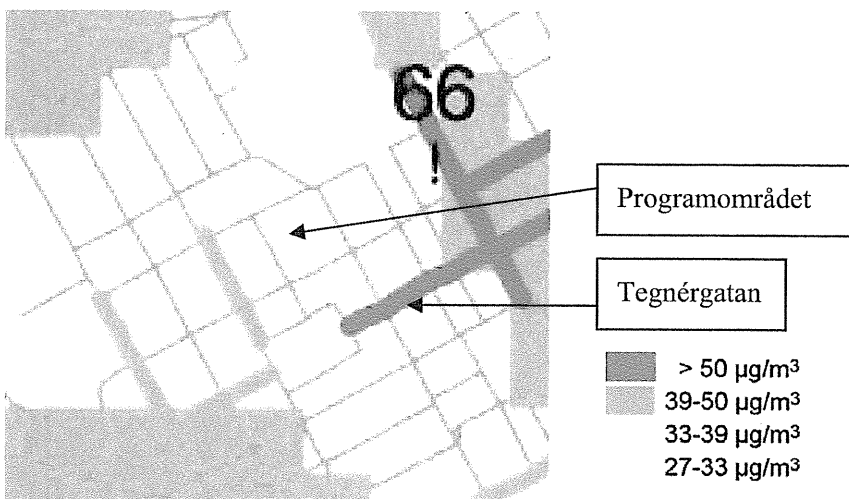
Dygnsmedelvärdet får inte överskrida $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$ mer än 35 dygn per år.

NULÄGE

Luftkvaliteten inom programområdet påverkas, förutom av den generella bakgrunds-luften, av avgasutsläpp från trafiken på omkringliggande gator.

SLB-analys har kartlagt kvävedioxidhalter för år 2006 och partikelhalter (PM10) för år 2005. Kartläggningen baseras på mätningar och beräkningar. Inom programområdet och längs de flesta gatorna redovisas halter långt under miljökvalitetsnormerna för både kvävedioxid och partiklar. För partiklar se figur 7.1.

Kartläggningen visar dock att miljökvalitetsnormen för PM10 överskrids på Tegnérgatan. På Upplandsgatan och Dalagatan, som båda är alternativa vägar att ta sig till och från programområdet, ligger partikelhalterna nära gränsvärdet $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$ på del av gatan.

Figur 7.1. Beräknade partikelhalter. Källa: Stockholms och Uppsala läns Luftvårdsförbund.

¹ Inandningsbara partiklar med diameter upp till 10 mikrometer.

NOLLALTERNATIVET

Inom programområdet och längs med omgivande gator beräknas partikel- och kvävedioxidhalterna ligga under miljökvalitetsnormen även i framtiden.

Om inga åtgärder vidtas kommer miljökvalitetsnormen för PM10 att även fortsättningsvis överskridas på Tegnérgatan.

PROGRAMFÖRSLAGET

Trafikrelaterade luftföroreningar

Trafikalstringen som följer av programförslagets genomförande innebär att Tegnérgatan, som redan idag överskrider miljökvalitetsnormen för PM10, får ytterligare belastning med 300 fordon/dygn, jämfört med dagens 11 500 fordon/dygn. Upplandsgatan, som ligger nära gränsvärde för PM10, får en trafikökning på ca 200 fordon/dygn, jämfört med 6000 fordon/dygn idag. Detta medför en marginell påverkan på partikelhalterna längs båda gatorna och ett marginellt försvårande av möjligheten att uppfylla miljökvalitetsnormen, framför allt på Tegnérgatan.

Trafikökningen på övriga gator bedöms inte påverka möjligheten att uppfylla miljökvalitetsnormen.

Osäkerheter

Halterna av kvävedioxid, bensen och avgasrelaterade partiklar kommer att sjunka i framtiden tack vare renare bränslen och förväntad fordonsutveckling. Partikelhalterna längs vägar och gator beror dock i hög grad på det vägslitage som uppstår vid dubbdäcksanvändning. Förväntad fordonsutveckling kommer därför att påverka partikelhalterna endast i begränsad omfattning. Den framtida utvecklingen av partikelhalter är därför mer osäker. Ett åtgärdsprogram har dock tagits fram och en utveckling mot minskade partikelhalter i Stockholms län är därför troligare än att dagens situation består.

BEHOV AV ÅTGÄRDER ELLER ANPASSNING

Inga åtgärder föreslås.

8. MARK OCH VATTEN

NULÄGE

Geotekniska och geohydrologiska förhållanden

Marknivån inom kvarteret ligger på + 23-24 meter. Marken består av åsmaterial (Stockholmsåsen), det vill säga sten, grus och sand. I den västra kanten av kvarteret och i angränsande kvarter i väster finns ett område med lera. Således ligger Teknologgatan samt delar av Kungstensgatan och Rådmansgatan på lera. Med största sannolikhet ligger ett lager med fyllningsjord över åsmaterialet och leran.

Vid korsningen Kungstensgatan-Drottninggatan ligger grundvattennivån i det undre magasinet kring +16 meter.

Grundvattnet i denna del av Stockholm är inte en dricksvattenresurs utan en teknisk resurs som bland annat vissa byggnaders och anläggningars grundläggning är beroende av. Uppgifter om hur byggnaderna inom kvarteret Vega 3 och 4 är grundlagda saknas enligt Citybanans MKB. Väster, norr och öster om kvarteret finns dock byggnader med grundvattenberoende grundläggning.

Markföroreningar

En stor del av kvarterets öppna ytor utgörs av parkeringsplatser. Ingen uppgift finns om när marken asfalterades. Det finns en risk att dagens asfalttäckes underlagras av äldre asfalt vilken kan innehålla stenkolstjära. I övrigt bedöms risken för markföroreningar som mycket liten eftersom området tidigare varit park.

Dagvatten

De öppna ytorna inom kvarteret utgörs idag till stor del av hårdgjorda parkeringsytor. Dagvatten från områden innehåller därmed trafikrelaterade föroreningar.

NOLLALTERNATIV

I nollalternativet sker ingen förändring av markanvändningen i området och därmed ingen påverkan på mark och vatten.

PROGRAMFÖRSLAGET

Påverkan på grundvattnet

Byggande av garage i två plan kommer att medföra jordschakt på cirka 6-7 meter. Därmed kan man vara nära den undre grundvattennivån. Byggs ett trevåningsgarage kommer man med största sannolikhet ned till grundvattnet.

Det finns i dagsläget ingen information om grundvattnet i lerområdet i den västra delen av programområdet eller uppgifter om det finns grundvatten i fyllningsjorden. Mer detaljerade utredningar måste därför göras inom ramen för det fortsatta planarbetet för att utreda risken för påverkan på grundvattnet. En eventuell påverkan har endast betydelse för byggnader med grundvattenberoende grundläggning eftersom grundvattnet inte nyttjas som dricksvatten.

Enligt järnvägsplanen kommer Citybanan att byggas under den östra delen av kvarteret Vega. Kvarteret Vega ligger därmed inom citybanans influensområde, det vill säga det område inom vilket grundvattnet bedömts kunna påverkas av tunneln.

Markföroreningar

Nybyggnation innebär att asfalt kommer att brytas upp. Eventuellt finns en risk att äldre asfalt med stenkolstjära kommer i dagen vilken måste tas om hand enligt speciella riktlinjer.

Dagvatten

Omfattningen av hårdgjorda ytor bedöms blir oförändrad i och med att de grönytor som tas i anspråk kompenseras av ny parkmark på mark som idag är asfalterad.

I och med att parkeringen förläggs i garage under mark minskar mängden trafikföroreningar i dagvattnet. Dagvatten från områden med byggnader, gångvägar och parkmark har låg föroreningsgrad och inga reningsåtgärder bedöms nödvändiga. Möjligheten till LOD bör undersökas i det fortsatta planarbetet.

ANPASSNING OCH ÅTGÄRDER

Mer detaljerade geologiska och hydrologiska utredningar måste göras inom ramen för det fortsatta planarbetet. Även grundvattnets kvalitet bör undersökas med avseende på föroreningar eftersom man inte får återinfiltrera förorenat grundvatten.

I samband med att asfalten bryts upp bör den undersökas med avseende på PAH.

9. STÖRNINGAR UNDER BYGGSKEDET

Citybanan är en ny järnvägstunnel för pendeltåg som byggs under Stockholms innerstad från Tomtebodan till Årstabroarnas anslutning på Södermalm. En ny station kommer att byggas vid Odenplan och en arbetstunnel kommer att mynna på Drottninggatan, på den västra sidan av Observatorielunden.

Enligt tidplanen kommer byggandet av Citybanan att pågå mellan 2008 och 2017. Byggnadsarbetena vid Odenplan har beräknats till fyra år. Enligt tidplanen för kvarteret Vega kan byggstart ske 2010. Det är därmed sannolikt att Citybanans byggskede vid Odenplan sammanfaller med genomförandet av programförslaget under två års tid.

Transporter till och från Citybanans arbetstunnel kommer bland annat att trafikera Kungstensgatan, Upplandsgatan, Odengatan Sveavägen, Karlbergsvägen och Västmannagatan. Gator som riskerar att få byggtrafik från både Citybanan och nybyggnationen inom kvarteret Vega är Kungstensgatan och Upplandsgatan. Dessa gator har 3 000-4 000 fordon per dygn och Citybanans byggtrafik har bedömts till cirka 160 fordonspassager per dag vilket ger en ökning med 1-1,5 dB(A). Projekt Vega bedöms tillföra ytterligare byggtrafik under ett antal år vilket innebär att trafikbullret kan öka ytterligare något.

Utöver trafikbullret kommer bostäderna vid Kungstensgatan att utsättas för buller från uppförandet av den nya byggnaden. Bostäder vid Teknologgatan kommer inte att störas i samma omfattning eftersom mellanliggande byggnader skärmar. Bostäder vid Rådmansgatan är endast delvis skärmade eftersom den ena byggnaden endast är en våning hög.

Boende vid Kungstensgatan riskerar att störas av byggbuller och buller från arbetsfordon under ett antal år. De åtgärder för att minska risken för störning som presenteras i Citybanans MKB är att säkerställa att fordonen kör med låg hastighet. Andra åtgärder är att begränsa byggarbetena till dagtid och/eller att förse fönster med tilläggsisolering.

REFERENSER

- Antikvarisk konsekvensanalys av garage och gårdstillbyggnad på fastigheten Vega 4, Vasastaden, Stockholm. Nyréns Arkitektkontor, oktober 2007.
- Citybanan – Banverket. Bedömning av influensområde för bergtunnlar. Golder Associates AB, juni 2004.
- Citybanan i Stockholm, järnvägsplan. Miljökonsekvensbeskrivning. Banverket, maj, 2007.
- Citybanan i Stockholm. Översiktlig hidrogeologisk och geoteknisk rapport Tomtebodan – Stockholm Södra. Banverket, 2003-11-28.
- Gamla Tekniska Högskolan, kv Vega 4, Stockholm. Antikvarisk förundersökning avseende interiören. Restaurator, 2006-08-22.
- Kvarteret Vega i Stockholm. Byggnadshistorisk utredning och värdering. Antikvariska konsultbyrån, november 2002.
- Kv Vega 4, parallellskiss gestaltning av tillägg, Cirkulärt gårdshus, Scheiwiller Svensson Arkitektkontor, 070928.
- Kv Vega 4, parallellt uppdrag, Sandell Sandberg, 070925.
- Miljökonsekvensbeskrivning och hälsa. Några föroreningskällor – beskrivning och riskbedömning. Socialstyrelsen, Stockholm, 2004-123-29.
- Rapport SNV 4638 Generella riktvärden för förorenad mark. Naturvårdsverket, 1996.
- Skönheten och oljudet. Handbok i trafikbullerskydd. Svenska kommunförbundet, 1998.
- Stockholms grönkarta. Stockholms stad, stadsbyggnadskontoret och Gatu- och Fastighetskontoret, augusti 2004.
- Stockholms stadsbibliotek. Kulturmiljöanalys. Nils Ahlberg kulturmiljö, 2007-04-16.
- Tillämpning av riktvärden för trafikbuller vid planering för och byggande av bostäder. Redovisning av regeringsuppdrag. Boverket, november 2004.
- Trafikbuller och planering. Länsstyrelsen i Stockholms län, Miljöförvaltningen i Stockholm, Stockholms stadsbyggnadskontor, 2000.
- Trafikbuller och planering II. Länsstyrelsen i Stockholms län, Miljöförvaltningen i Stockholm, Utrednings- och statistikkontoret Stockholms stad, NCC, Ingemansson Technology AB, 2004.
- Internetbaserade
- Stockholms bullerkarta. http://www.map.stockholm.se/kartago/kartago_fr_buller.html
- Kvävedioxidkarta för Stockholms innerstad 2006. SLB-analys, 2007-06-21.
<http://www.slb.mf.stockholm.se/lvf/>
- PM10-karta för Stockholms innerstad 2005. SLB-analys, 2006-11-30.
<http://www.slb.mf.stockholm.se/lvf/>

Bilaga 2

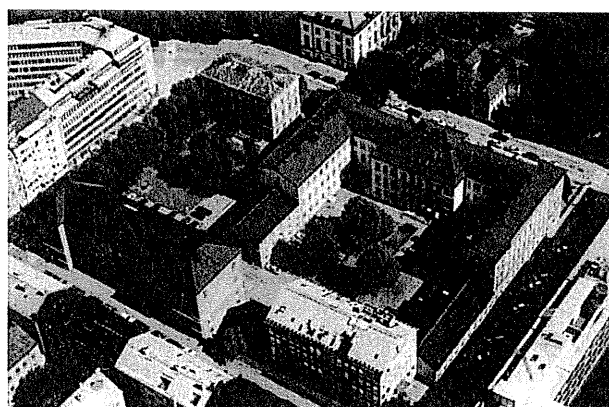
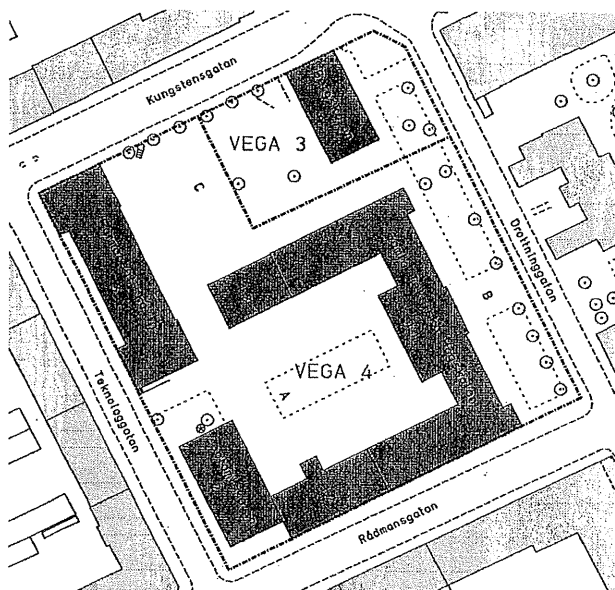
ANTIKVARISK KONSEKVENSANALYS AV GARAGE OCH GÅRDSTILLBYGGNAD PÅ FASTIGHETEN VEGA 4, VASASTADEN, STOCKHOLM

Beskrivning

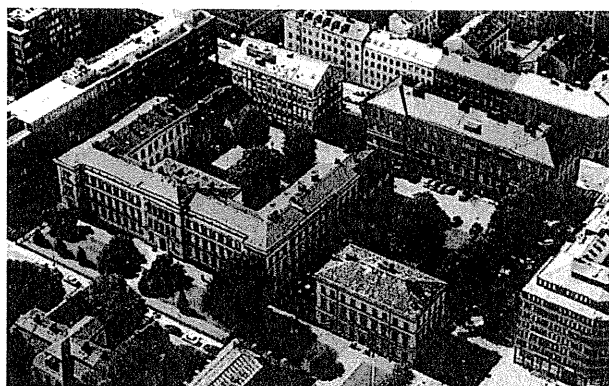
Fastigheten Vega 4 utgör i det närmaste ett helt kvarter, undantaget en del i det norra hörnet. På fastigheten ligger tre byggnader, Gamla tekniska högskolan (huvudbyggnaden), f.d. zootomiska institutet och f.d. farmaceutiska institutet. Huvudbyggandens flyglar har varsin tillbyggnad, den södra är uppförd i ett plan och den norra i två plan. Förutom detta finns två gårdsrum ett; mellan huvudbyggnaden och zootomiska inst. och ett mot Kungstensgatan.

I den norra delen av kvarteret ligger fastigheten Vega 3 på vilken f.d. Bergsskolan är placerad.

Huvudbyggnaden och Bergsskolan är ritade av samma arkitekt och har givits liknande utformning. De är båda indragna från gatan så att det framför dem bildas en gemensam förgård mot Drottninggatan

Kvarteret från sydväst

Kvarteret från nordost

Bakgrund

Vega 4 övertogs av det statliga fastighetsbolaget Vasakronan 1993. Fastigheten övergick då från att vara ett statligt byggnadsminne till att bli enskilt byggnadsminne.

Huvudbyggnaden har sedan Kgl. Tekniska Högskolan flyttade ut 1922 byggts om interiört i flera omgångar och hyst flera olika hyresgäster. Idag står byggnaden utan hyresgäst och är under renoivering.

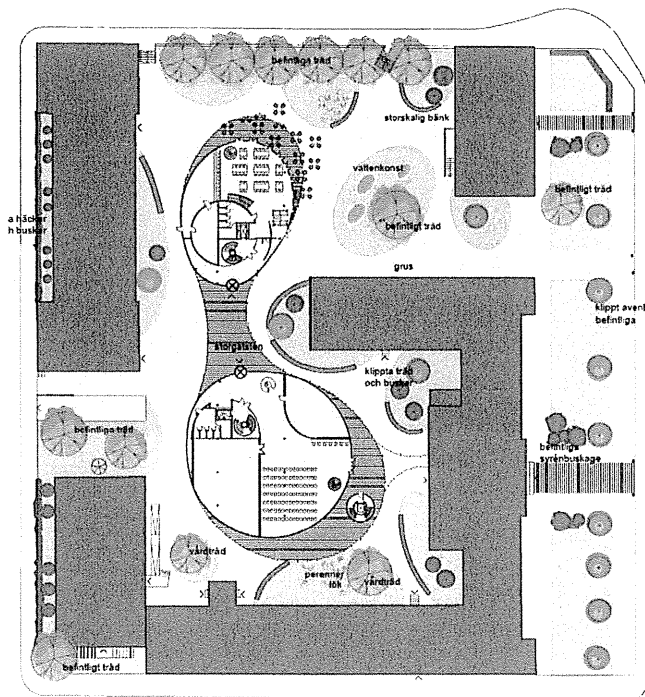
I november år 2002 togs en antikvarisk förundersökning fram av Antikvariska konsultbyrå, på uppdrag av Vasakronan AB. I denna definieras flera av fastighetens kulturhistoriska värden.

Vasakronan AB har tagit fram två förslag på tillbyggnad av fastigheten. Förslagen redovisas i arbetshandlingar från vilka de flesta illustrationerna i rapporten är tagna.

Till grund för bedömningarna i denna konsekvensanalys ligger de ovan nämnda arbetshandlingarna, antikvariska förundersökningen, byggandsminnesföreskrifterna, lagtexterna och egen okulär besiktning.

Tillbyggnadsförslag 2007

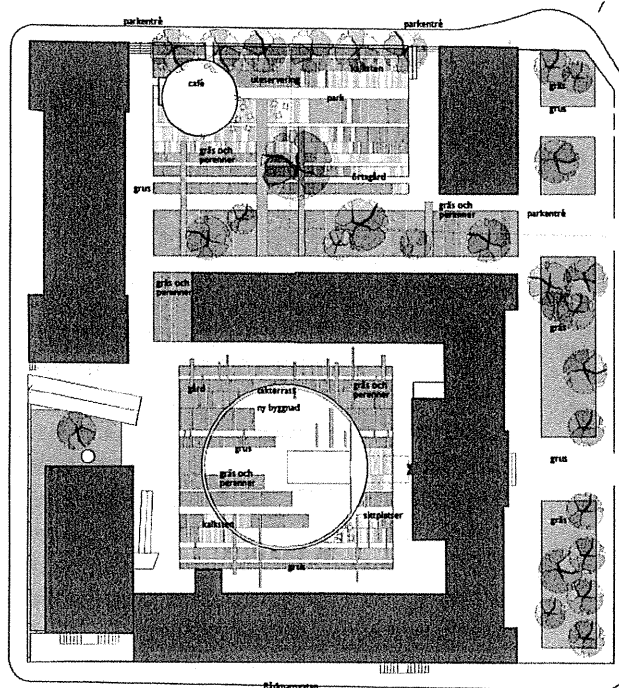
Det ena förslaget är utarbetat av Sandell Sandberg arkitekter AB och innefattar en fristående byggnadsvolym som sträcker sig över de båda inre gårdarna. I detta förslag rivs den norra flygeltillbyggnaden. I förslaget ingår även en garagelösning och ny markplanering.

Sandell Sandbergs förslag

Det andra förslaget är ritat av Scheiwiller Svensson arkitektkontor AB och består av två fristående byggnader, en i varje gårdsrum.

Detta förslag finns i två alternativ. I det ena rivs den norra flygeltillbygganden och ersätts med en ny, högre byggnad och i det andra bevaras den. Även detta förslag innefattar garagelösning och ny markplanering.

Scheiwieller Svenssons förslag

Analys

Förslagen har bedömts var för sig och i sina respektive delar. Vid bedömningen av garageförslagen har eventuellt framtida exploatering eller rivning ovan mark som finns markerad på ritningarna inte tagits med i bedömningen.

Åtgärderna i förslagen har betraktats utifrån hur de påverkar tidigare beskrivna värden som finns sammanfattade under rubriken *lagskydd*

Först har åtgärderna beskrivits under rubriken *åtgärd* för att sedan sättas i relation till de berörda värdena under rubriken *kommentar*.

Stor vikt har lagts vid hur nybyggnaden på fastigheten samspelar med de befintliga byggnaderna och gårdsrummet och hur den nya utformningen upplevs från gaturummet.

De föreslagna åtgärderna är bedömda utifrån ett nollalternativ som utgörs av dagens utformning.

Lagskydd

Fastigheten utgör en särskilt utpekad del av riksintresseområdet Stockholms innerstad. Denna del av riksintresset är benämnt Stockholms högskoleområde och i beskrivningen är det främst byggnadernas institutionskaraktär som betonas samt förgårdarna mot Drottninggatan.

Fastigheten och två av dess byggnader, Gamla tekniska högskolan och Farmaceutiska inst. är byggnadsminne. Dessa delar omfattas av nedanstående skyddsföreskrifter, framtagna av länsstyrelsen 1993.

- Byggnaderna får inte rivas eller till sitt yttre byggas om eller på annat sätt förändras.
- I byggnadernas inre får ingrepp inte göras i stomme, ursprunglig planlösning eller äldre fast inredning.
- Tomten får inte ytterligare bebyggas och skall hållas i sådant skick att miljöns utseende och karaktär inte förvanskas.
- Byggnaderna skall underhållas så att de inte förfaller. Vård- och underhållsarbeten skall utföras med traditionella byggnadsmaterial, färger och metoder på ett sådant sätt att det kulturhistoriska värdet inte minskar.

Gamla tekniska högskolan är "blåklassad" i Stadsmuseets kulturhistoriska klassificering och farmaceutiska och zootomiska institutet är "grönklassade".

Detta innebär att PBL 3 kap. 10§ och 12§ är tillämplig på fastighetens samtliga byggnader medan 1§ är tillämplig på de tänkta tillbyggnaderna i kvarteret

Någon precisering av PBL 3 kap. 12§ är inte gjord i den gällande detaljplanen som härstammar från 1878.

Miljöbalken, MB 3 kap Riksintressen

Områden som är av riksintresse – utpekade av statlig myndighet – för naturvärden, kulturmiljövärden eller friluftslivet skall skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada natur- eller kulturmiljön.

Kulturminneslagen, KML

En byggnad som är synnerligen märklig genom sitt kulturhistoriska värde eller som ingår i ett synnerligen märkligt bebyggelseområde får förklaras för byggnadsminne av Länsstyrelsen. Bestämmelserna om byggnadsminnen får också tillämpas på park, trädgård eller annan anläggning av kulturhistoriskt värde.

Plan- och bygglagen, PBL 3kap

1§ Byggnader skall placeras och utformas på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till stads- eller landskapsbilden och till natur- och kulturvärdena på platsen.

10 § Ändringar av en byggnad skall utföras varsamt så att byggnadens karaktärsdrag beaktas och dess byggnadstekniska, historiska, miljömässiga och konstnärliga värden tas till vara.

12§ Byggnader som är särskilt värdefulla från historisk, kulturhistorisk, miljömässig och konstnärlig synpunkt eller som ingår i ett bebyggelseområde av denna karaktär får inte förvanskas

Den antikvariska förundersökningen som togs fram i november 2002 av Antikvariska konsultbyrån på uppdrag av Vasakronan AB, har pekat ut följande delar som särskilt kulturhistoriskt värdefulla.

- Kvarterets öppna karaktär som skiljer det från den kringliggande slutna kvartersbebyggelsen.
- Huvudbyggnaden och dess flyglar samt huvudbyggnadens ursprungliga exteriöra detaljer som fönster, dörrar och källarluckor.
- Farmaceutiska institutets ursprungliga fasad och karaktär av institutionsbyggnad från sent 1800-tal.
- Zootomiska institutets formspråk och arkitektoniska kvaliteter samt dess representativitet för arkitekt Paul Hedqvist.
- Parkkaraktären på gården mot Kungstensgatan, liksom de höga träden utmed samma gatusträckning. Nivåskillnaden mellan Kungstensgatan och gården.
- Den bevarade förgårdskaraktären mot Drottninggatan med träd, gräsmattor och stenläggning.

Kommentar

Rivning av den norra flygeltillbyggnaden

Huvudbyggnadens flyglar utformades från början för att kunna byggas till. Den norra tillbyggnaden uppfördes ca 30 år senare och hyste ursprungligen en materialprovningsanstalt som senare blev Statens Provvningsanstalt, något som ger byggnaden ett samhällshistoriskt värde.

Byggnaden är ombyggd både interiört och exter-
iört vilket gör att dess tydlighet som tillbyggnad från slutet av 1800-talet liksom läsbarheten av dess funktion som provningsanstalt minskat.

Sammantaget gör detta att en rivning av denna tillbyggnad eventuellt skulle kunna motiveras under förutsättning att särskilda skäl föreligger och andra delar av det kulturhistoriska värdet samtidigt stärks.

Placering av en ny sammanhängande byggnad över de båda inre gårdsrummen

Byggnaden är fristående vilket är positivt.

Den största delen av nybyggnaden placeras i huvudbyggnadens gårdsrum och kommer där att helt skymma huvudbyggnaden och gården från Teknologgatan.

Detta minskar det kulturhistoriska värdet då institutionskaraktären är en av de bärande kulturhistoriska kvaliteterna och denna främst bärs av huvudbyggnaden i sin egenskap av huvudbyggnad, första byggnad i kvarteret och näst observatoriet den första institutionsbyggnaden i stadsdelen.

Nybyggnaden kommer att dominera gårdsrummet vilket gör att dagens huvudbyggnad får konkurrens om statusen som huvudbyggnad i kvarteret. Detta påverkar läsbarheten och tydligheten i miljön. Främst beror konkurrensförhållandet på den nya byggnadens storlek.

Placeringen av en byggnad i huvudbyggnadens gårdsrum är överhuvudtaget tveksam då detta ursprungligen varit en park som samgestaltats med byggnaden och är en del av det kulturhistoriska värdet i egenskap av parkrum. Om en byggnad skall uppföras på denna plats är det viktigt att upplevelsen av gårdsrummets parkkaraktär och de befintliga fasaderna samtidigt bevaras.

I gårdsrummet mot Kungstengsgatan är den nya byggnaden placerad närmare farmaceutiska inst. än Bergsskolan. Detta gör att större delen av den parkmarken kan bevaras, något som är positivt för det kulturhistoriska värdet.

Detta innebär samtidigt att den nya byggnaden är placerad nära farmaceutiska inst. fasad vilket gör att denna inte kan ses från Drottninggatan varvid kvarterets institutionskaraktär blir mindre tydlig.

En av fastighetens kvaliteter är dess öppenhet och offentliga karaktär. Denna behålls delvis i förslaget och då främst mot Kungstengsgatan där sikten in i det närmsta gårdsrummet bevaras.

I en kort bit i den västra delen av Kungstengsgatan finns även möjlighet att se bort till den södra flygeltillbyggnaden och man kan också se en del av farmaceutiska inst. fasad.

Den öppna karaktären tas delvis tillvara genom att den nya byggnaden är helt fristående och att den har en passage i bottenvåningens smala del.

Det offentliga rummet på fastigheten minskar genom att den nya byggnaden tar upp en stor del av de ursprungliga gårdsrummen.

I bottenvåningen på den del av nybyggnaden som ligger i gårdsrummet mot Kungstengsgatan är ett kafé placerat. Detta bjuder in i kvarteret och ökar dess offentliga karaktär vilket är en positiv förstärkning av kvarterets offentliga prägel.

Utformning av den nya byggnaden

Byggnadens organiska form knyter inte an till de befintliga institutionsbyggnadernas karaktär utan har en för kvarteret avvikande planform och gestaltning.

Genom sin nutida utformning gör den tillkommande byggnaden tydligt att den inte hör samman med de äldre byggnaderna och den tid och funktion som har format dem. Detta gör de båda tidsskikten tydligt avläsbara vilket i detta fall bedöms vara positivt för miljön

Anläggande av grusgång över förgårdsmarken

Förgårdsmarken behålls obebyggd vilket är positivt då denna är en mycket viktig del av fastighetens kulturhistoriska värde.

Den ursprungligen strama utformningen bibehålls genom att grusgångarna, gjutjärnsstatet, rännalarna och de formklippta buskarna bevaras.

Gräsyten som löper mellan de två fastigheterna, binder samman dessa och ger dem en gemensam front mot Drottninggatan delas upp

i två. Denna uppdelning gör att den sammanbindande effekt som förgårdsmarken haft minskar och fastigheterna tydliggörs som separata delar.

Gången är dock placerad i liv med huvudbyggnadens flygel och inte mitt i öppningen mellan byggnaderna. Detta medför att de stor del av gräsmattan bevaras framför öppningen mellan husen och vilket gör att grusgångens uppdelande effekt minskar.

Sammantaget påverkas förgården försumbart av förslaget.

Omgestaltning av innergårdarnas markplanering

Borttagandet av parkeringsplatserna på gården är positivt för fastighetens kvaliteter.

Omgestaltningen av gårdsmarken från de ursprungliga sammanhängande grönytorerna med större träd och buskar samt grusgångar, till grusade ytor med ursparade gräsytor med små träd eller buskar gör att parkkaraktären ersätts av en grönytestruktur som är mer rent dekorativ och mindre rumslig än den ursprungliga.

Detta är ett steg bort från den ursprungliga parkkaraktären som är en del av kvarterets ursprungliga gestaltning och kvalitet.

Garagelösning

Garagelösningen innebär att den västra delen av gårdsrummet mot Kungstensgatan, större delen av förgårdsmarken samt större delen av huvudbyggandens gård underbyggs.

Detta medför att de uppvuxna träden på dessa platser kommer att tas bort liksom minst två av träden i trädraden mot Kungstensgatan.

Träden är en del av fastighetens parkanläggning och utgör därmed en del av dess värde. Det är därför viktigt att man, om man väljer att gå vidare med det underjordiska parkeringsdäcket, ser närmare på hur detta kan utformas så att så många som möjligt av de äldre träden kan bevaras samt att de ovanliggande ytorna kan åter planteras med växtmaterial av motsvarande kvalitet som det som tas bort.

Garagelösningen innebär även att en tillfartsramp byggs mellan farmaceutiska och zootomiska inst. Här bildar rampen en barriär mellan gaturummet och gårdsrummet i den redan på 1950-talet minskade entrén från Teknologgatan.

Rampen har dock givits en distinkt och skarp-skuren utformning. En utformning som i kombination med den slutna bröstningen, som gör att nedfarten till stor del döljs, och den raka placeringen i utrymmet gör nedfarten förhållandevis diskret.

Förutom rampen kommer den del av garaget som är placerad under förgårdsmarken att kräva ett utrymningstorn som mynnar någonstans på förgårdsmarken. Hur är inte redovisat i förslaget men en lösning med en byggnad på förgårdsmarken kommer att påverka det kulturhistoriska värdet negativt.

Med detta som grund kan sägas att de konsekvenser som kommer med garageunderbyggnaden medför att fastighetens kulturhistoriska värde minskar. Sett i perspektivet att markparkeringen tas bort och att gårdens park återställs till sin ursprungliga karaktär innebär dock lösningen sammantaget en positiv påverkan på fastighetens kulturhistoriska värde.

Om även resten av förslaget med en ny stor byggnad på huvudbyggandens gård räknas in försvinner dock vinsten med den återställda gårdskaraktären och förslaget inverkar negativt på fastighetens kulturhistoriska värde.

Sammanfattning

Sammantaget kan sägas att förslaget minskar fastighetens kulturhistoriska värde vilket främst beror på att den nya byggnaden är för stor för att fungera i kvarterets befintliga struktur. Även dess placering är tveksam ur kulturhistorisk synpunkt.

Bebyggandet av så stor del av främst huvudbyggandens gårdsrum medför att den offentliga yta som gårdsrummen utgör minskar.

Den nutida utformningen av den tillkommande bygganden är positiv då den medför en tydlighet i fastighetens struktur. Detta bidrar inte till att öka det kulturhistoriska värdet men minskar det heller inte.

Garageunderbyggnaden får konsekvenser som gör att det kulturhistoriska värdet på fastigheten minskar. Som helhetslösning sedd tillsammans med ett återställande av gårdsmiljöerna är det underjordiska garaget dock positivt för och stärker det kulturhistoriska värdet.

Kafé användningen i bottenvåningen på den nya byggnaden bjuder in i kvarteret och ökar dess offentliga karaktär vilket är en positiv förstärkning av kvarterets offentliga prägel.

Scheiwiller Svensson arkitektkontors förslag

Förslaget finns i olika varianter, en variant med och en utan rivning den norra flygeltillbyggnaden. Lösningen med rivning innefattar även en nybyggnad på den rivna byggnadens plats.

Åtgärd

I den varianten där den norra flygeltillbyggnaden rivs uppförs en ny på samma plats. Den nya byggnaden görs lika hög som flygeln och ges samma form som denna.

Två cirkulära huskroppar placeras på de båda inre gårdsrummen, en på varje gård.

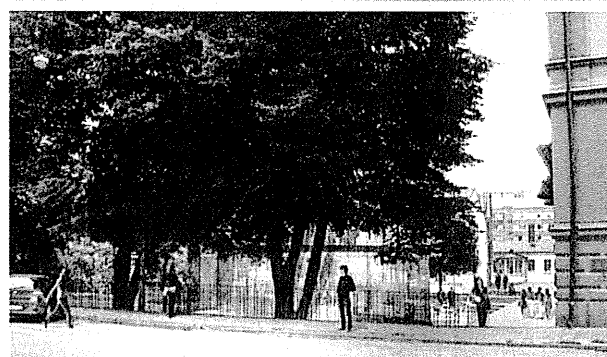
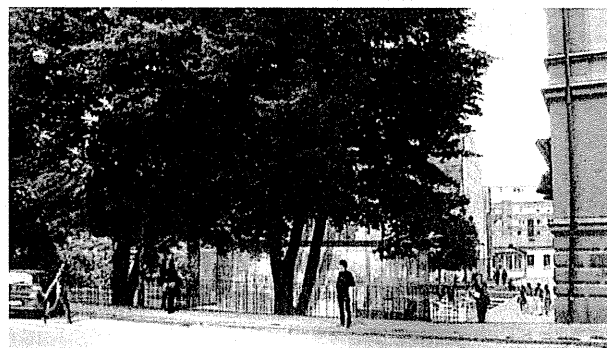
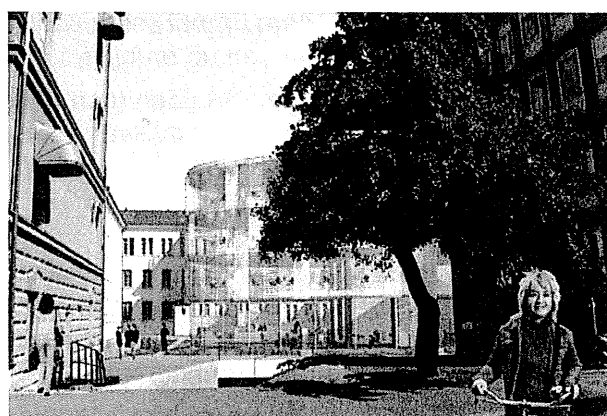
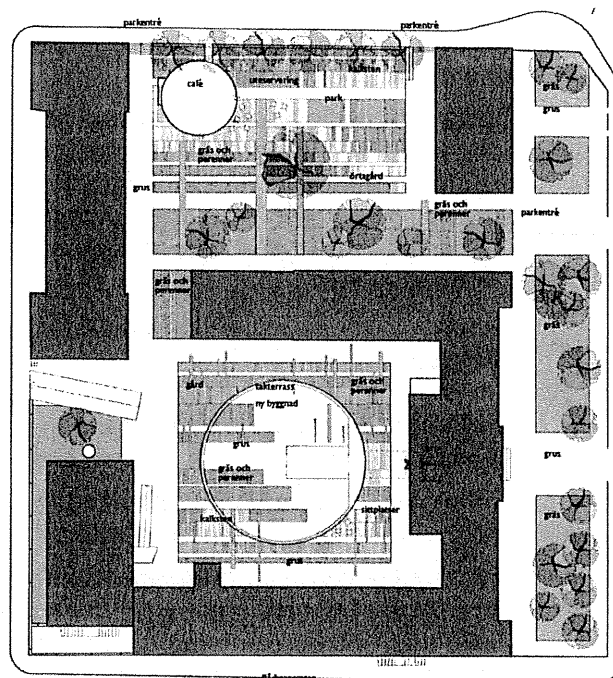
Den större byggnaden är placerad på huvudbyggnadens gård och den mindre i den västra delen av gårdsrummet mot Kungstensgatan. Taken är plana och den mindre byggnaden, liksom fyrvåningsalternativet av den större, är försedda med takterrass.

Alla fasaderna har ett helglasat utförande med delvis genomsiktliga glaspazier.

Förgårdsmarken (inklusive den utanför Bergsskolan) behålls i det närmaste oförändrad förutom att den sammanhängande gräsytan framför gamla Tekniska högskolan och Bergsskolan delas i två genom att en ny gång tas upp mellan Drottninggatan och gårdsrummet vid Kungstensgatan.

Ett garage byggs under delar av de båda gårdsrummen och en tillfartsramp tas upp emellan zootomiska och farmaceutiska inst.

Markplaneringen på de båda inre gårdarna ges en ny gestaltning.

Fotomontagen uppfårn:

Vy från Teknologgatan mot huvudbyggnadens gårdsrum

Vy från Kungstensgatan med en ny byggnad i den norra flygeltillbyggnadens ställe

Vy från Kungstensgatan med bevarande av den norra flygeltillbyggnaden

Illustrationerna är hämtade ur arbetshandlingarna från Scheiwiller Svensson arkitektkontor AB

Kommentar

Rivning av den norra flygeltillbyggnaden

Samma bedömning gäller för detta förslag som för det från Sandell Sandberg. Se samma rubrik under det förslaget.

Placering av två nya cirkulära byggnader på de båda inre gårdsrummen samt uppförande av en tillbyggnad till den norra flygeln.

Båda tillkommande byggnaderna är fristående vilket är positivt.

Den största byggnaden placeras i huvudbyggnadens gårdsrum. Genom volymens storlek uppstår en utrymmesnöd som är olycklig både för den tillkommande byggnaden och för de befintliga byggnaderna. Storleken på den nya volymen medför även att huvudbyggnaden får konkurrens om statusen som huvudbyggnad i kvarteret vilket påverkar läsbarheten och tydligheten i miljön negativt.

Från Teknologgatan skymmer den nya volymen större delen av huvudbyggnaden vilket gör att den sammanhållna institutionsmiljön blir otydlig. Detta minskar det kulturhistoriska värdet då institutionskaraktären är en av de bärande kulturhistoriska kvaliteterna och denna främst bärs av huvudbyggnaden

Huvudbyggandens gårdsrum kommer genom nybyggnaden att förlora sin parkkaraktär liksom möjligheten till en restaurering av den samma. Detta är negativt då parken är en del av kvarterets helhetsutformning.

Placeringen av en byggnad i huvudbyggnadens gårdsrum är överhuvudtaget tveksam då detta ursprungligen varit en park som samgestaltats med byggnaden och är en del av fastighetens kulturhistoriska värde i egenskap av parkrum. Om en byggnad skall uppföras på denna plats är det viktigt att upplevelsen av gårdsrummets parkkaraktär och de befintliga fasaderna samtidigt bevaras.

Lösningen där flygeltillbygganden rivs och ersätts med en glasad volym med samma höjd som flygeln ändrar den enklare och mer lågmälda gårdskaraktären något.

Placeringen och utformningen av byggnaden inordnar sig i kvarterets struktur vilket gör att de befintliga byggnaderna fortfarande är synliga och kvarterets struktur läsbar. I detta avseende utgör därför lösningen en mindre påverkan på det kulturhistoriska värdet.

Från Kungstensgatan bevarar förslaget mycket av kvarterets öppna karaktär och det sammanhållna institutionskvarterets struktur är fortfarande läsbar vilket är positivt för det kulturhistoriska värdet.

Den mindre byggnadsvolymen i gårdsrummet mot Kungstensgatan är placerad så att större delen av gårdens parkmark kan bevaras, något som är positivt för det kulturhistoriska värdet

Funktionen som kafé bjuder in i gårdsrummet vilket är positivt för den offentliga prägeln i kvarteret och en förstärkning av denna kvalitet.

Detta gör att kafébyggnaden inte minskar det kulturhistoriska värdet på fastigheten och att dess funktion även kan förstärka platsens kvaliteter.

Utformning av de nya byggnaderna

De båda cirkelformade byggnadernas form knyter inte an till de befintliga institutionsbyggnadernas karaktär utan har en för kvarteret avvikande planform och gestaltning. Detta tydliggör dem som tillägg till den befintliga miljön och gör tidsskikten tydligt avläsbara vilket är positivt för miljön.

Tillbyggnaden till den norra flygeln har även den givits en nutida fasadkaraktär men har i sin volymutformning följt den befintliga flygelbyggandens. Detta kombinerar på ett välkommet sätt läsbarhet med anpassning till den befintliga miljön.

Anläggande av grusat parti på förgårdsmarken

Förgårdsmarken behålls obebyggd vilket är positivt då denna är en mycket viktig del av fastighetens kulturhistoriska värde.

Den ursprungligen strama utformningen bibehålls genom att grusgångarna, gjutjärnsstaketet, rännalarna och de formklippta buskarna bevaras.

Gräsyten som löper mellan de två fastigheterna, binder samman dessa och ger dem en gemensam front mot Drottninggatan, delas upp i två.

Då gången är i det närmaste lika bred som hela öppningen mellan de två husen gör detta att gången inte uppfattas som en gång genom en sammanhållen yta utan som en egen enhet, en plats. Detta är olyckligt och påverkar den sammanhållna förgårdskaraktären negativt.

Med en smalare gång med förskjuten placering i förhållande till öppningen mellan husen skulle förslaget ge en mindre påverkan på det kulturhistoriska värdet.

Omgestaltning av innergårdarnas markplanering

Borttagandet av parkeringsplatserna på gården samt utökningen av grönytor är positivt för fastighetens kvaliteter.

Omgestaltningen av gårdsmarken har gjorts från de ursprungliga mer sammanhängande grönytorna med större träd och buskar samt grusgångar, till rektangulära och kvadratiska ytor med lägre markplanteringar och hårdgjord yta i stram indelning.

Detta får till följd att funktionen som parkrum igenom vilket man kan röra sig ersätts av mer dekorativa, lägre planteringar att betrakta.

Detta kompenseras något genom den avlånga grönytan längs den norra flygeln där större träd placerats i ett lösligt förband.

Förslaget innebär att den rumsliga parkkaraktern minskar jämfört med dagens gestaltning. Detta till förmån för en mer modern och grafiskt dekorativ utformning, något som är negativt för det kulturhistoriska värdet.

Garagelösning

Garagelösningen innebär att den västra delen av gårdsrummet mot Kungstensgatan samt större delen av huvudbyggandens gård underbyggs.

Detta medför att de uppvuxna träden på huvudbyggandens gård måste tas bort liksom minst två av träden i trädraden mot Kungstensgatan.

Träden är en del av fastighetens parkanläggning och utgör därmed en del av dess värde. Det är därför viktigt att man, om man väljer att gå vidare med det underjordiska parkeringsdäcket, ser närmare på hur detta kan utformas så att så många som möjligt av de äldre träden kan bevaras samt att de ovanliggande ytorna kan planteras med växtmaterial av motsvarande kvalitet som det som tas bort.

Garagelösningen innebär även att en tillfartsramp byggs mellan farmaceutiska och zootomiska inst. Rampen har en diskret utformning men bildar trots det en barriär mellan gaturummet och gårdsrummet i den redan på 1950-talet minskade entrén från Teknologgatan. Detta förstärks av att nedfarten lagts något snett i det begränsade utrymmet.

Med detta kan sägas att de konsekvenser som kommer med garageunderbyggnaden medför att fastighetens kulturhistoriska värde minskar. Sett i perspektivet att markparkeringen tas bort och att

gårdens park återställs till sin ursprungliga karaktär innebär lösningen sammantaget en positiv påverkan på fastighetens kulturhistoriska värde.

Om även resten av förslaget med en ny stor byggnad på huvudbyggandens gård räknas in försvinner dock vinsten med den återställda gårdskaraktären och förslaget inverkar negativt på fastighetens kulturhistoriska värde.

Sammanfattning

Förslaget har både förtjänster och nackdelar. Sammantaget minskar dock förslaget fastighetens kulturhistoriska värde jämfört med dagens gestaltning.

Minskningen beror främst på att nybyggnaden i huvudbyggandens gårdsrum har en för stor volym och tveksam placering samt att den nya markplaneringen har ett modernt uttryck som inte harmonierar med kvarterets övriga karaktär. Till nackdelarna hör även de effekter som hör ihop med garageanläggningen i form av avlägsnande av träd samt byggandet av en tillfartsramp.

Garageunderbyggnaden sedd som helhetslösning tillsammans med ett återställande av gårdsmiljöerna är dock positiv för och stärker det kulturhistoriska värdet på fastigheten.

Rivningen av den norra flygeltillbyggnaden minskar även den fastighetens kulturhistoriska värde. Den tänkta nybyggnaden på samma plats har dock givits en storlek, utformning och placering gör den till ett fungerande tillägg i den befintliga strukturen.

Den mindre byggnaden i gårdsrummet mot Kungstensgatan hör till förslaget förtjänster då den har en anpassad volym gör att den fungerar som ett tillägg, i den befintliga strukturen utan att störa denna. Dess kaféfunktion ökar även den offentliga prägeln i kvarteret vilket stärker dess kulturhistoriska värde.

Alla de tillkommande byggnaderna har givits nutida fasaduttryck vilket tydliggör dem som tillägg till den befintliga miljön. Detta gör tidskikten tydligt avläsbara något som inte bidrar till att öka det kulturhistoriska värdet men heller inte minskar det.

Avslutande kommentar

När det gäller byggande i kulturhistoriskt värdefulla miljöer är placering, volym, utformning och materialval mycket viktiga.

Förslagen som denna bedömning utgår från är skisser, om än mycket detaljerade, och det är viktigt att man i det fortsatta arbetet tar fasta på och tar med sig en hög kvalitet i utförandet.

De tillkommande byggnadernas taklifthöjd har inte givits någon särskild behandling i analysen utan byggnaderna har istället behandlats som volymer.

Om taklifthöjderna i förslaget kan dock sägas att de främst påverkar upplevelsen på håll och att det då är viktigt att de tillkommande byggnaderna genom sin höjd inte konkurrerar ut de ursprungliga.

Båda förslagen har kvaliteter och nackdelar där en del av nackdelarna vägs upp av förstärkta och tillkommande kvaliteter.

Som helhet bidrar dock båda förslagen, så som de ser ut idag, till ett minskat kulturhistoriskt värde på fastigheten.

Stärkande åtgärder för det kulturhistoriska värdet i kvarteret skulle t.ex. kunna vara:

Att återställa gårdarnas markplanering till en mer ursprunglig utformning. Detta skulle öka helhets känslan och kvaliteten i miljön.

Att restaurera och återställa den norra flygeltillbyggnaden till ursprunglig exteriör och planlösning. Något som skulle återföra ett förlorat värde.

Att återinföra lokalanvändningen skola. Något som skulle stärka det kulturhistoriska värdet då institutionskaraktären är en av miljöns huvudkvaliteter.

Nyréns Arkitektkontor AB

Hannah Schill
byggnadsantikvarie